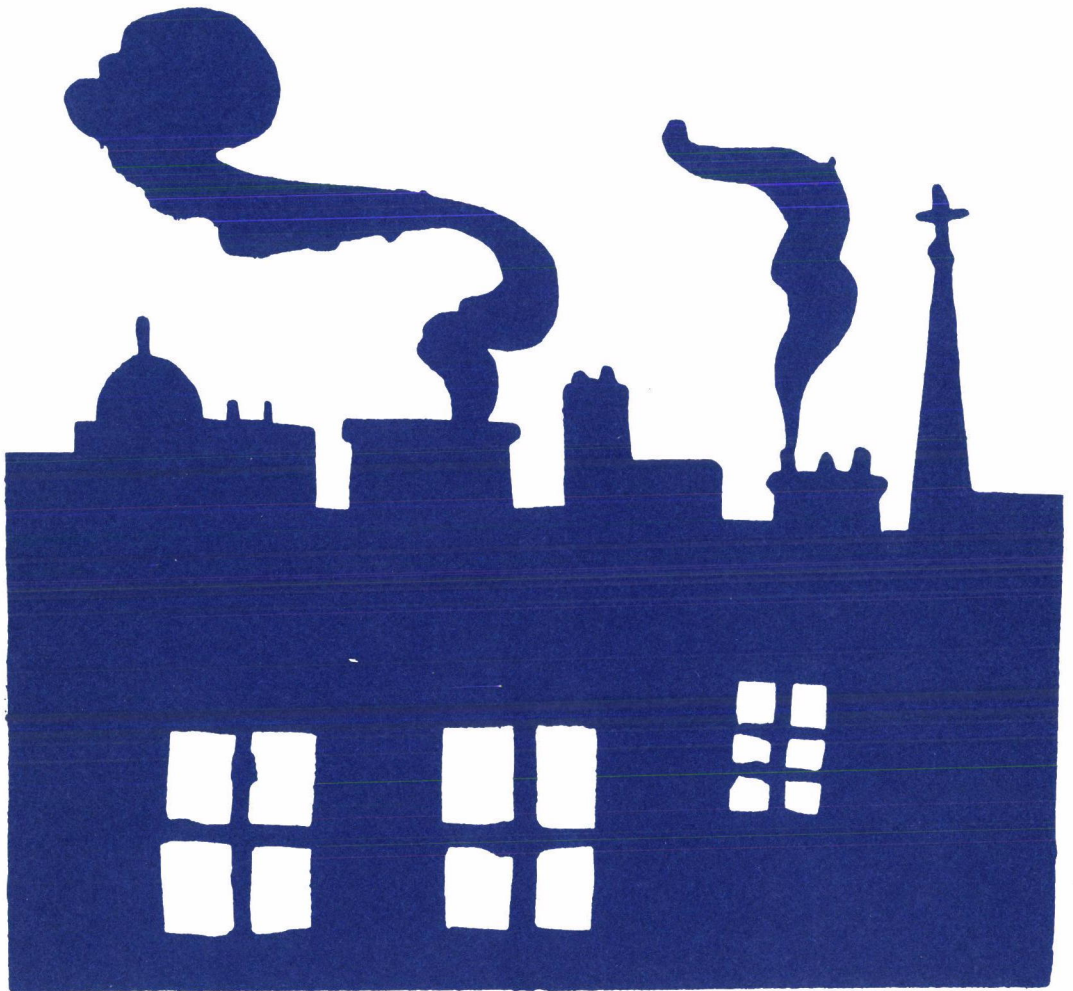

79

1 TYÖELÄKE

Päätoimittaja:

Yrjö Larmola

Toimitussihteeri:

Kirsti Suomivuori

Taitto:

Kristina Issakainen

Toimitusneuvosto:

Yrjö Larmola, puheenjohtaja

Antero Ahonen

Pentti Koivistoinen

Esko Prokkola

Jussi Vanamo

Toimituksen osoite:

Opastinsilta 7

00520 Helsinki 52

Puhelin 90-1511

15. vuosikerta

Työeläke ilmestyy neljänä

numerona vuodessa.

Vuosikerran hinta

10 markkaa

Helsinki 1979

Kirjapaino Aa oy

TÄMÄN NUMERON

KIRJOITTAJAT:

Apulaisosastopäällikkö

Heikki Poukka

Suunnittelija

Veijo Naumanen

Johtaja

Markku Hänninen

Johtaja

Lauri Koivusalo

Apulaisosastopäällikkö

Jussi Vanamo

Tiedotussihteeri

Kirsti Suomivuori

Osastopäällikkö

Esko Prokkola

Tiedotussihteeri

Pirkko Etelävuori

Kirjastonhoitaja

Kaija-Liisa Nissinen

Apulaisosastopäällikkö

Pentti Koivistoinen

Jaostonhoitaja

Arja Sankari

Lakimies

Helena Tapio

Erityistutkija

Jouko Janhunen

Tutkija

Kaisu Aalto

Kaikki kirjoittajat

Eläketurvakeskuksesta

Parahiksi lasten vuoden aattona, viime joulukuussa, hallitus antoi eduskunnalle lakiesityksen pientä lastaan hoitavan äidin työkyvyttömyysturvan parantamisesta. Lain mukaan säilyy ansiotyöstä lastaan hoitamaan jääneen äidin työkyvyttömyyseläketurva täysitehoisena niin kauan, kun äidillä on hoidettavanaan kolme vuotta nuorempi lapsi.

Tähänastisen lainsäädännön mukaan työkyvyttömän työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon ns. tuleva aika, eli vuodet 65. ikävuoden täyttämiseen saakka, vain siinä tapauksessa, että työkyvyttömyyden alkaessa ei työsuhteen päättymisestä ole kulunut vuotta. Jos siis äiti on kotona lastaan hoitamassa kauemmin kuin vuoden ja jos hän kotona ollessaan, mainitun vuoden kuluttua, tulee työkyvyttömäksi, hänen työeläkkeeseensä ei lasketa tulevaa aikaa. Työkyvyttömyyseläke lasketaan todella tehtyjen ansiotyövuosien mukaan. Lainuudistuksessa on ajatuksena se, että pieniä lapsia hoitavan äidin eläketurvaan lisätään tuleva aika.

Useimmat pienen lapsen äidit ovat 20—35-vuotiaita. Tässä iässä on oletettavia tulevia työvuosia jäljellä siksi paljon, että niiden ansio vaikuttaa tuntuvastikin eläkkeen määrään. Suurta joukkoa ei uudistus koske — on arvioitu, että uudistuksesta koituvat lisäkustannukset olisivat ensimmäisenä vuonna ehkä 0,7 miljoonaa markkaa, kymmenentenä vuonna yksitoista miljoonaa markkaa; uudistuksen johdosta alkaisi vuosittain ehkä sata uutta työkyvyttömyyseläkettä. Mutta näille sadalle äidille parannus on tuntuva.

Niin ikään lapsen vuoden kynnyksellä, viime joulukuussa, kiinnitti tasa-arvoasiain neuvottelukunta valtioneuvoston huomiota lapsen käsitteen kirjavuuteen lainsäädännössä: Yleisen perhe-eläkelain mukaan 16-vuotias ei enää ole lapsi; verotuslainsäädännön ja lapsilisälain mukaan raja on 16 vuotta; tapaturmavakuutuslain mukaan 17; liikennevakuutuslain mukaan 18 vuotta. Yleinen oppivelvollisuus — jota neuvottelukunta tosin ei tässä yhteydessä mainitse ja jonka tarkistaminen onkin laajempi ongelma — päättyy 16. ikävuoteen.

Aikuisuuden alkamisen suhteen lainsäädäntö on yhtä epäyhtenäinen. Sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa voivat saada 16—64-vuotiaat, avustusta työttömyyskassasta 17 vuotta täyttäneet ja valtion työttömyyskorvausta 16—64-vuotiaat, äänioikeusikäraja on 18 vuotta.

Neuvottelukunta esittää mainitsemiensa ikärajojen yhdenmukaistamista 18. ikävuoden täyttämishetkeen. Toteutuessaan uudistus merkitsisi työeläkelainsäädännössä alun alkaen omaksutun lapsuusiän rajan yleistymistä lainsäädäntöön. Epäilemättä uudistuksella olisikin selkiinnyttävä ja ristiriitoja poistava vaikutus — koskeehan se ikäryhmää, joka yhteiskunnassa on monessa suhteessa väliinputojana.

Lukijatutkimuksen kysely tämän numeron mukana

Viidenteentoista vuosikertaansa ehtineen Työeläke-lehden aihealueena ovat työeläkejärjestelmän periaate ja käytäntö sekä niitä sivuavat kysymykset. Lehden vastaanottajia ovat työeläkejärjestelmän työntekijät, sosiaalialan elimissä ja laitoksissa istuvat päätöksentekijät sekä työnsä vuoksi eläketietoa tarvitsevat ihmiset. Työeläke on siis ammattilehti: ei varsinaisesti tieteellinen julkaisu, mutta ei liioin vakuuteuille tai eläkeläisille suunnattu yleisölehti.

Lehden tavoitteena tietysti on, että lehti leviäisi sinne, missä sitä tarvitaan, ja sisältäisi sitä, mitä tarvitaan. Paremmiin tunteakseen lukijoiden odotuksia Työeläke käynnistää yhdessä Eläketurvakeskuksen tutkimusosaston kanssa lukijatutkimuksen, jonka kyselykaavake lähetetään tämän numeron mukana. Toimitus toivoo, että voisitte suhtautua tutkimukseen myönteisesti ja omistaa lomakkeelle aikaanne.

Lomakkeessa kysytään Työeläkkeessä käsitellyn aineiston kiinnostavuutta ja hyödyllisyyttä, pyydetään mielipiteitä lehden tekotavasta ja osoitetaan myös vastaajalle kysymyksiä, jotka koskevat hänen työeläketiedon tarvettaan ja asemaansa työeläkejärjestelmän suhteen, jotta voitaisiin tehdä johtopäätöksiä siitä, keille minkinlainen tieto on tarpeen. Lomakkeeseen vastataan nimettömänä.

Toimitus kiittää etukäteen vaivannäöstä, jonka toivomme koituvan sekä tekijän että lukijan hyväksi.

Kuka on työkyvyttömyyseläkeläinen?

Sanomalehtien onnettomuus- selostuksissa ja rikosuutisissa esiintyy sana ”eläkeläinen”. Ei tavattoman tiheään, mutta riittävän usein pistääkseen silmään. Monesti jää uutisesta mieleen eläkeläisen nuori ikä. Lukija jokamiehen mielessä orastaa epäluulo:

Tuollainenko on eläkeläinen, yhteiskunnasta jotenkin irrallaan, onnettomuusaltis, väkivallantekoihin ja omaisuusrikoksiin mukaan joutuva, usein nuori ihminen? Toisaalta stressi ja monet muut tekijät lisäävät työkyvyttömiin määrää, tihenevä terveystarkastusten seula selvittää enemmän piileviä sairauksia, mutta toisaalta... ollaanko helläkätisiä? Ovatko nämä nuoret ihmiset sosiaalipinnareita? Ja vielä: Näillekö minun eläkesäästöni menevät?

Yleistyksen pohjana on ilmiö, joka päinvastoin juuri outouttaaan pisti silmään. Yleistyksenä syntyvä mielikuva työkyvyttömyyseläkeläisestä on monessa suhteessa huolestuttava. Se leimaa eläkeläiset ryhmänä ja synnyttää nurjamielisyyttä sosiaaliturvaa kohtaan.

Todellisuudessa tyypillinen työeläkettä saava työkyvyttömyyseläkeläinen on vähitellen eläkeikää lähestyvä entinen TEL-työntekijä. Yksi kolmesta työkyvyttömyyseläkeläisestä (36 prosenttia) on täyttänyt 60 vuotta, kaksi kolmesta (62 prosenttia) on täyttänyt 55 vuotta. Miespuolisen työkyvyttömän eläkeläisen kuukausittainen työeläke jää alle 700 markan, naispuolisen

on noin kolme ja puoli sataa markkaa.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saajia oli vuoden 1977 lopussa 160 500, näistä alle 30-vuotiaita 2 800 ja alle 25-vuotiaita 700.

Osa nuorista työkyvyttömyyseläkeläisistä on lisäksi niitä, jotka eivät koskaan ole ehtineetkään mukaan työelämään, vaan heidän eläkkeenään on pelkkä kansaneläke.

Kun lukija jokamies siis pahastuu uutisesta, jossa esiintyy parikymmenvuotias eläkeläinen, hänen tulisi saada tietää, että tämänikäisiä työeläkeläisiä on vajaa puoli prosenttia kaikkien työkyvyttömyyseläkeläisten määrästä, ei neljännesprosenttiakaan kaikkien työeläkkeen saajien määrästä. Eivätkä tästä murto-osastakaan kuin eräät joudu selkkauksiin yhteiskunnan kanssa, siitä paineesta huolimatta, mitä työkyvyn menetyksen etenkin nuorelle ihmiselle — kuten toki myös vanhemmalle — merkitsee. Paineen keventämisen yhteiskunnan jäsenet ovat ottaneet yhteiselle vastuulleen kantamalla niitä sosiaalikulutuksia, joiden oikeudenmukaisesta jaosta lukija jokamies on huolissaan.

Y Lla

Eläketurvakeskus lähettää rekisteriotteita myös automaattisesti – kenelle ja miksi?

”Kyllä se vaikuttaa aika byrokraattiselta, että tällä tavalla kampanjoidaan, että ihmiset täyttäisivät ja lähettäisivät lomakkeita”, kirjoitti Åland-lehden päätoimittaja Hasse Svensson 16. 1. 1979. ”Eikö olisi käytännöllisempää automaattisesti lähettää tällaiset tiedot vakuutetuille muitta mutkitta, niin että virheen havaitijat voisivat valittaa?”

Eläketurvakeskus ei ollut tilannut tätä kirjoitusta päätoimittaja Svenssonilta päätökseen kertomaan, että automaattista rekisteriottejakelua ollaan Eläketurvakeskuksessa juuri tänä keväänä saattamassa vakinaiselle kannalle. Toki olisi taloudellisesti kohtuuttoman kallista lähettää jokaiselle vakuutetulle rekisteriote tihein välein, mutta tarkoituksena on pyrkiä saamaan ote vakuutetun käteen juuri silloin, kun hän sitä tarvitsee, eli määrärajan kuluttua TEL-työsuhteen vaihdosta tai päättymisestä sekä määrärajan kuluttua ensimmäisen TEL-työsuhteen alkamisesta.

Seuraavissa haastatteluissa ja artikkeleissa kuvataan sitä, miten uudistus lähti liikkeelle ja millaisena se on toteutuksessa.

AUTOMATIikka TAVOITTA NE, JOIDEN ELÄKETURVA ON HOIDETTU

— Miten ajatus automaattisesta rekisteriottepalvelusta sai alkunsa, Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Matti Uimonen?

— Jo kuusikymmenluvun puolivälistä meillä on ollut käytettävissämme erinomainen eläketurvan tarkistamisen väline, rekisteriotepalvelu, johon kuuluu tiedon antaminen vakuutetulle hänen eläkkeeseensä vaikuttavista ansioista ja myös arvio hänen eläkkeensä määrästä. Ote lähetetään vakuutetun tilauksesta. Missään muualla ei tuolloin ollut palvelua, johon liittyi eläkkeen määrän arvioiminen ennakolta, eikä tiedossani ole, onko vielääkään. Työryhmässä, jossa eläkemiesten ja työmarkkinamiesten kesken mielitettiin, miten vakuuttamisvelvollisuuden valvontaa voitaisiin entisestään tehostaa, syntyi ajatus automaattisesta rekisteriotepalvelusta, otteen lähettämisestä ilman tilausta. Ajatus oli, että automaattinen rekisteriotepalvelu samalla kertaa palvelee valvontaa ja levittää tietoa työeläketurvasta.

— Minkälaisia periaatteellisia ja käytännön ongelmia tuli esille, kun asiaa valmistettiin?

— Automaattinen rekisteriote lähetetään työsuhteen päätyttyä, meille tulleen ilmoituksen perusteella. Otteen avulla vakuutettu voi valvoa, että eläketurva on hoidettu. Mutta miten me osaamme lähettää otteen niille, joiden eläketurva on laiminlyöty ja joista ei tule ilmoitusta? Jotta automaattinen rekisteriotepalvelu täyttäisi tehtävänsä, niin vakuutetut täytyy saada tietoisiksi siitä, että aina työsuhteen päätyttyä on rekisteriote odotettavissa. Tämä asettaa tehtä-

vän myös tiedotustoiminnalle. Ja jos ote ei tule, asiat eivät ole kunnossa, pitää ottaa meihin yhteys.

Työsuhteita saattaa työuran aikana olla paljon. Vaikka työsuhteesta numero viisi jää eläketurva järjestämättä, työn tekijä saa rekisteriotten työsuhteen numero kuusi päätyttyä ja huomaa viitosen puuttuvan. Asia järjestyy näinkin, mutta vielä parempi on, jos hän työsuhteen numero viisi päätyttyä osaa kaivata rekisteriotta ja asia järjestyy tuoreeltaan.

Tämä on periaatteellinen vaikeus, käytännön vaikeus oli väestörekisteristä saatavien osoitetietojen kalleus. Omissa rekistereissämme meillä ei ole osoitetietoja. Kun periaatepäätös automaattisen palvelun aloittamisesta tehtiin, osoitteet olivat vielä halpoja. Mutta samoihin aikoihin annettiin uusi valtion maksuperusteasetus, joka nosti yhden osoitetiedon hinnan paristakymmenestä pennistä puoleentoista markkaan. Alunperin aiottiin Eläketurvakeskukseen ottaa koko kansan osoitteisto, mutta siitä oli luonnollisesti luovuttava. Yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa on käännytty valtiovalan puoleen, ja osoitteen hintaa on saatu sen verran alennetuksi, että palvelu voidaan aloittaa.

— Oliko Eläketurvakeskuksen hallituksessa olevien ryhmien välillä näkemuseroja automaattista rekisteriotepalvelua suunniteltaessa?

— Hallitus oli täysin yksimielinen.

TYÖMARKKINA- JÄRJESTÖT: TERVE- TULLUT UUDISTUS

— Mikä merkitys Eläketurvakeskuksen automaattisella rekisteriotepalvelulla on työnantajan näkökulmasta katsoen, STK:n laki- ja sosiaali-asiain johtaja Mauri Moren?

— Se selvittää entisestään työeläketurvan kuvaa, pitää sekä työnantajat että työntekijät ajan tasalla sen suhteen, mitä velvoitteita ja mitä etuja työeläkejärjestelmä antaa. Kummankin osapuolen kannalta säästää vaivaa ja on taloudellista, jos rekisteriin tulleet mahdolliset virheet saadaan nopeasti korjatuiksi.

— Miten suhtautuu työntekijäpuoli automaattiseen rekisteriotepalveluun, SAK:n sosiaalishteeri Lauri Kaarisalo?

— Erittäin tervetullut ja kiipeästi kaivattu aloitus. Työsuhteen vaihdon tai päättymisen jälkeinen aika on juuri oikea aika otteen saamiselle.

KOKEILU OSOITTI UUDISTUKSEN TARPEELLISUUDEN

— Säännölliseen automaattiseen rekisteriotepalveluun siirtymistä edelsi kokeiluvaihe. Millainen, osastopäällikkö Martti Hännikäinen?

— Otteita lähetettiin kolme koe-erää. Yhteensä niillä pyrittiin kattamaan kaikki ne, jotka olivat siirtyneet TEL-työsuhteesta toiseen tai päättäneet TEL-työsuhteensa vuoden 1976 touko—joulukuun aikana. Kun loppukeväästä 1977 lopetettiin uusien työeläkekorttien jakaminen, on kor-

tin sijasta lähetetty rekisteriote myös uusille TEL-eläketurvan piiriin tulleille työntekijöille.

Kokeilu alkoi toukokuussa 1977. Silloin lähetettiin otteet niille, joiden jokin TEL:n alainen työsuhte oli päättynyt touko—heinäkuussa 1976. Otteita lähetettiin yhteensä 33 000. Näiden kuukausien valintaan vaikutti ensinnäkin se, että työsuhteen päättymisilmoitukselle oli tarpeen varata kuusi kuukautta aikaa, jotta se ehtisi Eläketurvakeskuksen rekisteriin. Toiseksi asiaan vaikutti se, että haluttiin varata myös mahdollisen uuden työsuhteen alkamisilmoitukselle aikaa ehtiä rekisteriin, jotta välttyttäisiin turhalta epä-tietoisuudelta, joka seuraisi, jos voimassa oleva uusi työsuhte ei näkyisi otteesta.

Palautteena 33 000 otteen jakelemisesta tuli kirjeitä noin viisisataa. Näistä noin 250 aiheutti yksityiskohtaisia selvittelyjä. Tulleista puheluista noin kahdeksankymmentä johti vastaaviin toimiin. Yhteensä siis noin yksi prosentti lähetetyistä otteista aiheutti tarkistustoimenpiteitä.

Toinen koe-erä lähetettiin elo—syyskuussa 1977. Se käsitti noin 59 000 otetta, jotka lähetettiin elo—lokakuussa 1976 TEL-työsuhteensa päättäneille. Samalla lähetettiin noin 7 000 otetta uusille TEL:n piiriin tulleille työntekijöille. Palautteena tuli noin 1150 kirjettä; 650 kirjoittajan asia vaati lähempää tutkimista. Puhelintiedustelut tuottivat 280 tutkittavaa tapausta. Yhteensä siis 1,4 prosenttia koe-

erästä aiheutti selvittelyjä. Otteiden määrän suuruuteen ja myös selvittelytapausten määrään vaikutti varmasti se, että otanta koski myös kesätöitä.

Kolmas koe-erä lähetettiin helmikuussa 1978. Kaikkiaan lähetettiin noin 60 000 otetta, näistä noin puolet työsuhteensa aloittaneille, puolet maras—joulukuussa 1976 työsuhteensa päättäneille työntekijöille. Palautteena tuli 850 kirjettä. 550 henkilön työsuhteet vaativat tarkempaa selvittelyä, puhelintapauksista noin 200. Yhteensä siis 1,2 prosenttia lähetetyistä otteista aiheutti selvittelyjä. Osuus oli suhteellisesti vähäisempi kuin edelliskerralla, ehkä sen vuoksi, että uusien, vasta työsuhteensa aloittaneiden osuus kaikkien lähetettyjen otteiden määrästä oli niin huomattava.

YKSI SADASTA SELVITTELYTAPAUS

— *Voisiko siis sanoa, että kokeilun perusteella näyttää joka sadannella työntekijällä olevan jotakin tarkistettavaa työsuhderekisterissään?*

— Karkeasti yleistäen kyllä.

— *Miten tapausten selvittelijät suoriutuivat kokeilun aiheuttamasta työstä? Syntyikö ruuhkaa?*

— Luonnollisesti ruuhkaa syntyi, sillä kokeilua varten ei selvityskapasiteettia voitu lisätä. Ruuhkaa syntyi sekä Eläketurvakeskuksessa että eläkelaitoksissa, jotka selvittävät asiaa työnantajien kanssa. Tästä aiheutui käsittelyajan piteneminen, mutta jokainen tapaus luonnollisesti selvitte-

tään. Kertyneiden selvittelytapausten määrä oli yhtä kaikki pienempi kuin olisi voinut odottaa. Kun automaattinen rekisteriotejakelu muodostuu säännölliseksi, myös selvittelytyövoimaa on mahdollisuus järjestellä tarpeen mukaisesti.

Kaikkiaan otteita lähetettiin kokeilun yhteydessä vuoden 1978 loppuun mennessä noin 121 000 otetta TEL-työsuhteen päättymisen johdosta ja noin 65 000 otetta työeläkekortin sijasta. Samaan aikaan kokeilun kanssa, mutta erillisenä projektina lähetettiin toistasataatuhatta otetta LEL:n piiriin kuuluville. Yhteistyössä asianomaisen ammattijärjestön kanssa lähetettiin vuonna 1978 lisäksi otteet kaikille kirjatyöntekijöille, edellisvuonna ravintolatyöntekijöille.

— *Kuinka paljon sitten oli työnantajia, joiden hoitamissa vakuutuksissa ilmeni puutteita?*

— Vuoden 1978 loppuun mennessä ilmeni 268 tapausta, joissa työntekijän eläketurva oli kokonaan järjestämättä. Luku saattaa selvittelyn jatkuessa jonkin verran kasvaa. Työntekijöitä, joiden työsuhteet ovat selvitetävinä, kertyi kokeilueristä yhteensä kaksituhatta. Näillä oli selviteltäviä työsuhteita yhteensä 3 300. Näistä puuttui rekisteristä kokonaan 2 800. Päättymisilmoitus puuttui noin sadassa tapauksessa. Päättymisilmoituksen puuttuessa vakuutettu ei ole kärsimässä mitään vahinkoa. — Muita virheitä — alkamisaika tai päättymisaika

väärin merkitty — oli noin 350. Tapauksia, joissa palkka oli merkitty väärin, oli vähän.

ANSIOITA EIVÄÄRÄN HENKILÖN TILILLÄ

— *Ilmenikö tapauksia, joissa ansiot ovat henkilötietosekaannuksien vuoksi menneet väärän henkilön eläkeansioiksi?*

— Sellaisia ei ole ilmennyt käytännöllisesti katsoen lainkaan.

— *Mikä muu epä tietoisuus on saattanut olla rekisterioteen saajan yhteydenoton aiheena?*

— Paljon pyydetään LEL-ansioiden erittelyä aikaisemmilta vuosilta.

Sadan selvittelytapauksen otoksesta tehty analyysi osoittaa, että selviteltävistä työsuhteista kymmenen prosenttia oli alkanut ennen vuotta 65, kymmenen prosenttia vuosina 65—69, 42 prosenttia vuosina 70—74 ja 38 prosenttia vuoden 74 jälkeen.

— *Entä keitä ovat työnantajat, joiden työntekijöiden työsuhteissa on ilmennyt selviteltävää?*

— Lainopillisen osaston valvonta on tehnyt tilastoa tapauksista, joissa puuttui joko vakuutus tai vakuutuksesta työsuhteita. Otos käsitti 132 työnantajaa. Yritysmuodon mukaan jaoteltuina näistä oli osakeyhtiöitä 14 prosenttia, kommandiittiyhtiöitä 2 prosenttia, rekisteröityjä yhdistyksiä 2 prosenttia, toiminiemiä 36 prosenttia, yksityisiä henkilöitä 45 prosenttia ja muita 2 prosenttia. Toimialan mukaan jaoteltuina suurim-

mat erät ovat seuraavat: Vähittäiskauppa 15 prosenttia, ravitsemus- ja majoitusala 14 prosenttia, kuljetus, varastointi, kuorma-, linja- ja taksiautoilu sekä tietoliikenne yhteensä 9 prosenttia, teollisuus 7 prosenttia ja kotiapulaisen työnantajat 39 prosenttia. Näitä lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että suhteellisuus puuttu, itse toimialan suuruus ja pienuus vaikuttavat näihin lukuihin.

— *Kotiapulaisten työnantajat ovat joka tapauksessa muuan huomiota ansaitseva ryhmä.*

— Samaa otosta tutkittiin myös työsuhteen keston perusteella. Kuutta kuukautta lyhyempiä työsuhteita oli selvittelytapauksista 41 prosenttia, 6—11 kuukautta kestäneitä 27 prosenttia, 1—2 vuotta kestäneitä 21 prosenttia ja 2—3 vuotta kestäneitä 7 prosenttia. Lyhyet työsuhteet tuntuvat siis herkimmin aiheuttavan epäselvyyksiä.

— *Mikä oli kokeilun antama haaste eläkelaitosten teknikalle?*

— Erityistä huomiota on kiinnitettävä keskinäisen tietoliikenteen sujuvuuteen yleensä.

Otteet työsuhdetta vaihtaneille

Helmikuussa 1976 Eläketurvakeskuksen hallitus hyväksyi TEL-valvonnan tehostamiseen tähtäävän suunnitelman TEL-työsuhteen päättymisilmoitukseen perustuvasta henkilökohtaisesta tiedottamisesta. Suunnitelman mukaan työntekijälle pyritään lähettämään rekisteriote noin vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä. Automaattisen otepalvelun koe-eristä saatu palaute on osoittanut tämän, eräänlaisen kuittausmenettelyn olevan paikallaan. Kun myös osoitteiden saatavuus Väestörekisterikeskukselta on vakiintunut riittävän varmalle kannalle, on voitu aloittaa pysyvän käytännön luominen. Jatkuvan rekisteriotepalvelun avauksena voidaan pitää helmi—maaliskuun vaihteessa matkaan lähtenyttä noin 60 000 rekisteriotteen erää.

Automaattisen rekisteriotepalvelun suorittamiseksi Eläketurvakeskus on vuoden 1976 alusta lukien kerännyt erillistä TEL-päättymisilmoitusten luetteloa. Siihen otetaan kaikki ne henkilöt, joiden TEL-työsuhde ei ole päättynyt eläkkeelle siirtymiseen tai kuolemaan. Luettelo toimii rekisteriotepalvelun syyksien antajana. Otepalvelun osoitepyyntöjä varten luettelo tarkastetaan joka toinen kuukausi. Luettelosta poistetaan ja otetaan osoitepyyntöehdokkaiksi ne, joiden työsuhteen päättymisestä on kulunut vähintään yhdeksän kuukautta. Näin saadusta joukosta jätetään pois kuolleet ja eläkkeelle siirtyneet tai parhaillaan eläkepäätöstä odottavat hen-

kilöt. Jos henkilö on saanut otteen viimeisimmän luettelossa olevan työsuhteen päättymispäivän jälkeen, ei osoitepyyntöä myöskään tehdä. Osoitteet pyydetään Väestörekisterikeskukselta ja rekisteriotteet lähetetään saatuihin osoitteisiin.

Jatkuvaa rekisteriotepalvelua käynnistettäessä on haluttu käyttää hyväksi myös se tähän mennessä kertynyt aineisto, joka kokeiluissa ei saanut otetta. Tältä osin aineisto tulee vähitellen vuoden kuluessa hoidetuksi. Huhti—toukokuun ja kesä—heinäkuun vaihteissa lähetetään arvion mukaan noin 20 000 otteen erät. Loppuvuoden ja osittain ensi tammikuun puolella ote annetaan vähän yli sadalletuhannelle henkilölle. Kun tämän vuoden yhteensä noin 200 000 TEL-päättymisilmoituksen johdosta annettava rekisteriotetta on saatu liikkeelle, lasketaan helmikuussa 1980 päästyn tilanteeseen, jossa osoitepyyntöjä tehdään 31. 1. 1979 jälkeen päättyneiden työsuhteiden perusteella.

Rekisteriotepalvelun koeerien seurannassa ilmeni, että vajaat kaksi prosenttia otteen saaneista pyysi lisätietoa tai selvitystä Eläketurvakeskukselta. Tämä merkitsee nyt näköpiirissä olevan otepalvelun osalta 5000—6000 tiedustelun palautetta. Näistä arviolta 3000 aiheuttaa työsuhdeselvittelyn käynnistymisen eläkelaitoksissa ja Eläketurvakeskuksessa. Automaattisen rekisteriotepalvelun otaksutaan alussa puolitoistakertaistavan Eläketurvakeskuksen selvitetäväksi tulevien tapausten määrän. Otepalvelun työsuhdeselvittelyjä vähentävä vaikutus tuntunee ehkä neljän, viiden vuoden kuluttua.

VEIJO NAUMANEN

Mitä työntekijän rekisteriote sisältää

Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteri sisältää työntekijästä yksityisen sektorin työhistorian. Tiedot rekisteriin on saatu työnantajilta eläkelaitosten välityksellä. Rekisteristä eläkelaitokset saavat keskitetysti tiedot eläkeratkaisuun varten. Eläketurvakeskus antaa rekisteriotteita työntekijöille pyynnöstä ja määrätuille kohderyhmille myös automaattisesti tietojen todentamiseksi varten. Työntekijän rekisteriote sisältää tiedot YEL:n ja MYEL:n alaisista yrittäjätoiminnoista, TEL:n alaisista työsuhteista ja LEL:n piiriin kuuluvista ansioista. Lisäksi otteesta näkyvät työttömyysavustuspäivät ja mahdolliset viitetiedot julkisen sektorin palvelusuhteista. Seuraavassa esitetään työsuhdetiedot siinä järjestyksessä kuin ne rekisterioteella esiintyvät.

Jos henkilö kuuluu tai on kuullut yrittäjäeläkelakien piiriin (YEL, MYEL), näkyy jatkuvasta yrittäjätoiminnasta otteella vain yrittäjätoiminnan alkamispäivämäärä. Päättyneestä yrittäjätoiminnasta näkyy alkamispäivämäärä ja ao. yrittäjätoiminnasta ansaitun eläkeoikeuden perusteena käytetty kuukausityötulo. Jos yrittäjä on vapautettu yrittäjävakuutuksen ottamisesta, on siitä otteella näkyvissä vapauttamisen alkamis- ja päättymispäivämäärät.

Työntekijän eläkelain mukaisesti jatkuvasta TEL-työsuhteesta näkyy työnantajan nimi ja työsuhteen alkamispäivämäärä. Päättyneestä

TEL-työsuhteesta näkyy lisäksi päättymispäivämäärä ja ansaitun eläkeoikeuden laskennan perusteena käytetty eläkepalkka. Eläkepalkka on laskettu työsuhteen neljän viimeisen vuoden ansioista.

LEL:n piiriin kuulumisesta tulevat otteeseen vuotuiset LEL-palkat vuoden 1976 loppuun asti. Tämän jälkeiseltä ajalta otteessa ovat LEL-palkat työnantajittain kuukausittaisina tilityksinä, joista on laskettu vuosittaiset summat.

Valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain mukaiset työttömyysavustuspäivät voivat lisätä eläkkeen määrää. Tästä syystä rekisteriotteen työsuhdetietojen jäljessä voivat työttömyysavustuspäivät esiintyä vuosittaisina lukumäärinä. Laskettaessa ns. työttömyyslisää, otetaan huomioon vain vuoden 1966 jälkeiset työttömyysavustuspäivät. Tätä aikaisemmat työttömyysavustuspäivät eivät vaikuta eläkkeen määrään eivätkä näy otteesta, eivät myös-

kään työttömyysavustukseen oikeuttavat lomautuspäivät ennen vuotta 1978.

Edellä mainittujen työskentelytietojen perusteella rekisterioteeseen lasketaan markkamääräinen eläkearvio tähän mennessä karttuneesta eläkkeestä. Markkamääräisen eläkearvion laskemisessa otetaan mukaan LEL-tilitykset, päättyneet TEL-työsuhteet ja päättyneet yrittäjätoiminnat sekä työttömyyslisä. Jatkuvien yrittäjätoimintojen ja/tai työsuhteiden perusteella esitetään karttuva eläkeoikeus prosentteina kuukausiansioista. LEL-ansioiden osalta voidaan mah-

dollisesti esittää markkamääräinen kokonaisarvio, jossa on mukana tähän mennessä ansaittu eläkeoikeus ja myös tuleva eläkeoikeus. Silloin arviossa edellytetään, että LEL-ansioita karttuu samalla tavalla myöhemminkin. Eläkearviota ei esitetä, mikäli henkilö on jo ETK-järjestelmästä eläkkeellä tai hänestä ei ole yksityisen puolen työsuhdetietoja. Jos työ on tehty alle 23-vuotiaana, otteessa on yleensä vain eläkearvio prosentteina keskimääräisistä kuukausiansioista.

Otteen lopussa voi esiintyä tieto siitä, että työntekijällä on mahdollisesti eläkeoikeus myös julkisen hallinnon palvelussuhteista (esim. valtion, kuntien, kirkon, Suomen Postisäästöpankin tai Postisäästöpankin palvelussuhteista sekä merimiespalvelussuhteista) ja lisäksi tieto Suomeen palanneiden henkilöiden Ruotsissa ansaitsemasta eläkeoikeudesta. Näitä palvelussuhdetietoja ei ole otettu huomioon eläkearviossa.

Rekisteriotteessa näkyvät kaikki TEL:n ja LEL:n alaiset työsuhteet sekä YEL:n ja MYEL:n alaiset yrittäjätoiminnot. Viime kuukausia koskevat työsuhdetiedot eivät kuitenkaan näy otteessa, koska työnantajille on varattu määräaika tietojen ilmoittamiseen. Rekisteriotteen kääntöpuolella on ohjeita rekisteritietojen tarkistamiseksi. Tämän lisäksi otteen mukana seuraa työeläketurvaa esittelevä liite. Mikäli havaitsee jonkin virheen tai puutteen työsuhdetiedoissaan, on syytä ottaa yhteys Eläketurvakeskukseen.

MARKKU HÄNNINEN

1980-82 voimaantuleva kansaneläkepaketti

Vuime vuoden heinäkuussa annettiin joukko kansaneläkelain muutoksia, jotka tulevat voimaan osittain vuoden 1980 ja osittain vuoden 1982 alusta lukien. Lainmuutos antaa myös mahdollisuuden siihen, että asetuksella voidaan määrätä vuoden 1982 muutokset tuleviksi voimaan jos tätä ennen. Nämä muutokset muodostavat yhden kansaneläkejärjestelmän toiminta-ajan merkittävimmistä parannuspaketeista.

UUDISTUSPAKETIN TAUSTASUUNNITELMA

Hyväksytyjen muutosten taustana on pyrkimys kehittää kansaneläkejärjestelmää tulevaisuudessa niin, että lopulta jokaiselle eläkkeensaajalle maksettaisiin eri eläkejärjestelmistä tietty vähimmäismarkkamäärä eläkettä eli ns. vähimmäiseläke. Jos eläkkeensaaja saa työeläkettä, vähimmäiseläke koostuisi työ- ja kansaneläkkeestä siten, että työeläkesidonnaisuus olisi 50 % tai vaihtoehtoisesti 60 %. Jos eläkkeensaajalla ei ole oikeutta työeläkkeeseen, maksettaisiin koko vähimmäiseläke kansaneläkkeenä. Suunnitelman toteutuminen merkitsisi, että tulevaisuudessa eläkkeensaajan omat tai puolison työ- tai omaisuustulot eivät lainkaan vaikuttaisi kansaneläkkeen määrään. Seurauksena olisi kansaneläkejärjestelmän perusluonteen syvälinen muutos nykyisestä. Tällä hetkellä kansaneläkkeen määrään vaikuttavat eläkkeiden ohella myös muut eläkeaikaiset tulot.

Yksinäisen henkilön täysi kansaneläke nousee suunnitelman mukaan tulevaisuudessa runsaalla 109 mk:lla kuukaudessa (heinäkuun 1978 indeksitaso). Kun täysi kansaneläke ei enää riippuisi millään tavalla aviopuolisosta, puolisoiden täyden kansaneläkkeen yhteismäärä korotettaisiin suunnitelman mukaan kaksi kertaa yksinäisen eläkkeen määräiseksi. Tämän seurauksena molempien puolisoiden saadessa kansaneläkettä täysi määrä kohoaisi suunnitelman mukaan nykyiseen verrattuna kummallakin 233—251 mk:lla kuukaudessa.

Tasokorotustavoitteen ohella kansaneläkejärjestelmää nykyisestä olennaisesti yksinkertaistettaisiin. Perusosa maksettaisiin nykyi-

seen tapaan kaikille. Tukilisästä ja tukiosasta muodostettaisiin uusi yhtenäinen lisäosa, joka olisi työeläkesidonnainen.

Edellä kuvattu suunnitelma aiheuttaisi kansaneläkejärjestelmälle runsaan 2 Mrd. mk:n vuotuiset lisäkustannukset, joten suunnitelmaa ei ole mahdollista toteuttaa yhdellä kerralla. Nyt säädetty uudistuspaketti on tämän suunnitelman ensimmäinen vaihe. Jatko-ohjelman aikataulu on tässä vaiheessa täysin avoin. "Kun aina 1980-luvun loppuun asti jo nykyisen eläkelainsäädännön mukainen eläkemenojen kasvu ylittää vuosittain reaaliarvoltaan 500 Mmk, on selvää, että uudistuksen lopputavoitteen toteuttaminen edellyttää riittävää tuotannon kasvukykyä", todetaan jatko-ohjelman edellytyksistä vuosien 1980—82 muutospaketin perusteluissa. Kun otetaan huomioon nykyiset taloudelliset näkymät tulevaisuuden osalta ja se, että ensimmäinen vaihe säädettiin jättämällä rahoitus kokonaan auki, on todennäköistä, että lopputavoitteen toteutumiselle ei ole edellytyksiä ennen 1990-lukua.

1980—1982 VOIMAANTULEVAN UUDISTUKSEN SISÄLTÖ

Kustannuksilla mitaten kolme neljänestä parannuksista toteutettaisiin vuoden 1980 alusta ja muu osa 1982 alusta lähtien. Asenteittaisen voimaantulon avulla kustannusvaikutuksia on jonkin verran kevennetty niin, että vuoden 1982 jälkeen lisäkustannukset ovat heinäkuun 1978 indeksitasossa noin 430 Mmk vuodessa.

TUKILISÄT NOUSEVAT

Vuoden 1980 alusta lähtien täysi tukilisä nousee yksinäisellä 48 mk/kk ja puolispotapauksissa 38 mk/kk. Samalla tulojen vaikutusta tukilisiin lievennetään nykyisestä 75 %:sta 70 %:iin.

Aviopuoliso, joka ei saa kansaneläkettä, voi nyt ansaita 368 mk/kk työtuloja tämän vaikuttamatta tukilisää alentavasti. Vuoden 1980 alusta lähtien määrä kohoaa 735 mk:aan. Vuoden 1982 alusta lukien työtulon etuoikeus kohoaa 1398 mk:aan. Tämän jälkeen myös eläkkeellä oleva voi ansaita työ-

tuloja 663 mk/kk niiden vaikuttamatta tukilisää alentavasti.

TYÖTULON ETUOIKEUS TUKIOSASSA KASVAA

Tällä hetkellä sekä työeläkettä että työtuloja saavan eläkkeensaajan tulojen etuoikeus tukiosassa määräytyy yhteiskaton perusteella. Lainmuutoksen jälkeen vuoden 1980 alusta lukien eläkkeensaaja voi ansaita työtuloja 391 mk/kk tämän vaikuttamatta tukiosaa alentavasti. Vuoden 1982 alusta lukien työtulojen etuoikeuksien yläraja kohoaa 1053 mk:aan.

Työssä olevan puolison työtulojen etuoikeusraja kohoaa vuoden 1980 alusta 1126 mk:aan. Vuoden 1982 lähtien määrä kohoaa 1789 mk:aan.

ASUMISTUKIJÄRJESTELMÄ UUSITAAAN

Kansaneläkeuudistuksen yhteydessä eläkkeensaajien asumistukijärjestelmä uudistetaan. Tämä tapahtuu 1. 1. 1980.

Uusi asumistukijärjestelmä pohjautuu kahdelle perusomavastuun määrälle ja tulojen mukaan määräytyvälle lisäomavastuulle. Lisäomavastuuta määrättäessä otetaan huomioon myös mahdollinen tukiosa, tukilisiä ja rintamasotilaseläke. Täysi asumistuki on tuloajat alittaville 85 % asumiskustannuksista. Tämän lisäksi mm. huonekalurajoituksia lievennetään. Asumistukijärjestelmän uudistus on luonteeltaan tekninen. Sillä pyritään yksinkertaistamaan nykyinen asumistukien määräytymissäännöstö. Tämän ohella poistetaan nykyisiä vinoutumia eri asumistukita-
soilla.

VANHUUDENTUKI POISTETAAN

Vuoden 1980 alun jälkeen ei enää myönnetä vanhuudentukia. Samalla kuitenkin lesken eläkkeen pääteikä korotetaan 60 vuodesta 65 vuoteen.

MUUT KANSANELÄKE-ETUJEN YKSINKERTAISTAMISEEN PYRKIVÄT TOIMENPITEET

Lainmuutoksen seurauksena pelkästään vaimon ikä tai sairaus ei enää oikeuta vaimolisään, koska ikä sinänsä ei vaikuta vaimon toimeentuloon ja sairastuttuaan hänellä yleensä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Myös kansaneläkelain 28 §:n 1 momentin mukainen vaimokorotus poistetaan, mutta se korvataan tuloista riippumattomalla 159 mk/kk suuruisella lisällä. Samalla myös lasten tukiosarajatuloja korotettava vaikutus poistettaisiin. Tämä kompensoituu tehtyjen työtulojen etuoikeuksien laajentamisen avulla.

Edellä esitetyn lisäksi työeläkkeiden lapsija lykkäyskorotukset eivät 1. 1. 1980 lähtien vaikuta kansaneläkkeeseen. Kansaneläkkeen vanhuuseläkettä määrättäessä työeläke otetaan automaattisesti huomioon siitä riippumatta jatkaako vakuutettu työtään vai siirtykö hän eläkkeelle. Jos vakuutettu jatkaa työtään yli 65 vuoden iän, työtulojen etuoikeus edellä kuvatulla tavalla olennaisesti laajenee.

Lainmuutokseen sisältyy takuusäännöstö, joka turvaa sen, että maksettavana oleva eläke säilyy vähintään entisenä.

LAURI KOIVUSALO

Vuoden 1980 alussa voimaan tulevat työeläkelakien muutokset

Vuoden 1980 alussa tulee voimaan joukko työeläkelakien muutoksia, joilla muutetaan vanhuuseläkkeen määrän laskentatekniikkaa. Muutokset mahdollistavat sen, että työeläkkeen määrä voidaan laskea valmiiksi jo ennen 65 vuoden iän täyttämistä. Näin ollen eläkkeen määrä voidaan myös hyvissä ajoin ilmoittaa kansaneläkelaitokselle, joka tarvitsee tietoa kansaneläkkeen määrän laskemisessa.

VANHUUSELÄKE

Uusien säännösten mukaan vanhuuseläkkeen määrä lasketaan siten kuin työntekijä tai yrittäjä olisi tullut työkyvyttömäksi viimeisenä päivänä sitä kalenterivuotta, jonka aikana hän täyttää 63 vuoden iän. Tuleva palvelusaika eli aika, joka on jäljellä eläkeikään, otetaan huomioon TEL 6 §:n 3 momentissa säädetyin edellytyksin. Sen lisäksi edellytetään, että työntekijällä on ollut ko. kalenterivuonna TEL-työsuhdeaikaa yhteensä vähintään 4 kuukautta. Sanotun vuoden aikana päättynyt työsuhde otetaan kuitenkin huomioon kokonaisuudessaan, vaikka työsuhteen alkamishetki on ollut 63 vuoden iän täyttämivuotta aikaisemmin. Valittaessa työsuhdetta, johon tuleva palvelusaika liitetään, noudatetaan TEL 6 §:n 3 momenttia.

Mikäli eläkeikä on 63 vuotta tai alempi ja henkilö tällöin siirtyy eläkkeelle, uutta laskentamenettelyä ei tarvita. Eläke on tällöin jo nykyisten säännösten mukaan laskettavissa valmiiksi riittävän ajoissa.

LEL:n mukaan laskettavassa vanhuuseläkkeessä on säännösmuutoksissa noudatettu TEL:ssä omaksuttuja periaatteita, jolloin kuitenkin joudutaan luonnollisesti ottamaan huomioon LEL-eläkkeen laskemiseen liittyvät erityispiirteet. Vastaavasti uusi laskentamenettely koskee myös yrittäjien eläkelakeja.

Työttömyyslisää laskettaessa työttömyysavustuspäivät otetaan huomioon sen kalenterivuoden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuoden iän.

Uusia säännöksiä sovelletaan vanhuuseläkkeeseen, johon oikeus syntyy lain voimassa ollessa. Oikeuden syntymisellä tarkoitetaan

tällöin eläketapahtuman sattumista. Laissa puhutaan eläketapahtuman asemesta oikeuden syntymisestä. Tällä on tahdottu korostaa sitä, että eläkkeen määrän laskentaan keskeisesti liittyvä 63 vuoden iän täyttämivuoden päätyminen ei ole eläketapahtuma, vaan eläkkeen laskentaan liittyvä tekninen määrite. Eläketapahtuma on edelleenkin eläkkeen saamiseen oikeuttava tapahtuma. Tämän lisäksi edellytetään kuten nykyisinkin, että työntekijä on TEL:n piirissä myöskin lopettanut työnteon ennen kuin eläkkeen maksaminen voidaan aloittaa.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Mikäli työntekijä tai yrittäjä tulee työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättämistä, jona hän täyttää 63 vuoden iän, eläkkeen laskennassa ei tapahdu muutoksia nykyiseen verrattuna. Jos työkyvyttömyys alkaa sanotun kalenterivuoden jälkeen, lasketaan työkyvyttömyyseläke samalla tavoin kuin edellä on selostettu vanhuuseläkkeestä. Tällöin tulevan palvelusajan huomioon ottaminen on samoista edellytyksistä riippuvainen kuin vanhuuseläkkeessä.

Rajoitussäännöstä sovelletaan kuitenkin myös silloin kun työkyvyttömyys alkaa 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Jos työsuhteeseen sovelletaan rajoitussäännöstä, tätä työsuhdetta ei oteta huomioon eläkkeen määrää, tulevaa palvelusaikaa eikä neljän kuukauden työedellytystä laskettaessa.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkkeen määrä tarkistetaan vain, jos eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika tällöin pitenee. Lähinnä tämä tulee kysymykseen, kun työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa jokin työsuhde on rajoitussäännöksellä suljettu pois.

Uusia säännöksiä työkyvyttömyyseläkkeen laskentaan sovelletaan tapauksissa, joissa työkyvyttömyys on alkanut lain voimassa ollessa. Osa-eläkkeen muuttuminen täydeksi eläkkeeksi tai täyden eläkkeen muuttuminen osaeläkkeeksi ei ole uusi eläketapahtuma. Myöskään työttömyyseläkkeen muuttuminen työkyvyttömyyseläkkeeksi ei ole uusi eläketapahtuma.

TYÖTTÖMYYSELÄKE

Työttömyyseläkkeen määrä lasketaan työkyvyttömyyseläkkeen mukaan. Mikäli ensimmäinen avustus- tai korvauspäivä on sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana työntekijä tai yrittäjä on täyttänyt 63 vuoden iän, eläke lasketaan kuten vanhuuseläkkeestä on säädetty. Toisin sanoen ratkaisevana ajankohtana on 63 vuoden iän täyttämivuoden loppu.

Uusia säännöksiä sovelletaan työttömyyseläkkeeseen, jos työvoimaviranomaisen todistus on annettu lain voimassa ollessa. Se, että lain soveltaminen on jouduttu sitomaan tällaiseen varsin sattumanvaraiseen seikkaan, johtuu siitä, että työttömyyseläkkeessä muutokin on työvoimaviranomaisen todistukselle annettu eräissä suhteissa vahvasti oikeutta luova merkitys.

PERHE-ELÄKE

Jos edunjättäjä on kuollut sen kalenterivuoden jälkeen, jonka kuluessa hän on tai olisi täyttänyt 63 vuoden iän, lasketaan perhe-eläke uusien säännösten mukaan kuten vanhuuseläkkeestä on säädetty. Sanottua ajankohtaa aikaisemmin tapahtuneiden kuolintapausten osalta laskentasääntö säilyy nykyisellään.

Eläketapahtuman sattumisajankohtana pidetään edunjättäjän kuolinpäivää. Jos tämä on sattunut lain voimassa ollessa, sovelletaan uusia säännöksiä. Uutena eläketapahtumana ei kuitenkaan pidetä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen.

YHTEENSOVITUS

Eläkkeen laskemista koskevat uudet säännökset ovat aiheuttaneet muutoksia myös eläkkeen yhteensovitukseen. Muutokset liittyvät siihen, että eläke täytyy voida laskea valmiiksi jo ennen 65 vuoden iän täyttämistä. Tällöin myöskin säännöksissä täytyy olla mahdollisuus siihen, että yhteensovitus voidaan toimittaa, vaikka eläkettä ei vielä ole myönnetty. Nykyisin yhteensovitus toimitetaan siinä vaiheessa, kun eläkettä ryhdytään

maksamaan. Säännökset on pyritty laatimaan siten, ettei ainakaan kaikissa tapauksissa olisi välttämätöntä laskea uudelleen eläkettä maksatuksen alkaessa. Yhteensovituksessa kansaneläkelain ja perhe-eläkelain mukaiset eläkkeet otetaan huomioon kunakin kalenterivuonna sen määräisinä kuin ne ovat edeltäneen kalenterivuoden marraskuun 1. päivänä. Vanhuuseläkkeen osalta on kuitenkin erityisesti säädetty, että kansaneläkelain mukainen eläke otetaan huomioon eläketapahtumavuotta edeltäneen kalenterivuoden marraskuun 1. päivän tasoisena.

Lykkäyskorotuksen osalta on tehty sikäli muutosta, että se ei ilman muuta vähene yhteensovituksen myötä. Nykyisinhän tapahtuu niin, että vanhuuseläkkeen lykkäminen antaa siihen korotuksen, mutta eläkettä myönnettäessä suoritettava yhteensovitus saattaa leikata sen pois.

MUITA MUUTOKSIA

TEL 1 §:ää on tarkennettu siten, että laki ei koske työsuhdetta, joka alkaa sen kalenterivuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 63 vuoden iän. Näin silloin, jos kysymyksessä on työntekijän ensimmäinen TEL:n piiriin tuleva työsuhde. Jos hän sitä vastoin on ennen sanottua ajankohtaa ollut TEL:n alaisessa työssä, koskee laki sanotun kalenterivuoden jälkeenkin alkanutta työsuhdetta, mutta siitä ei kerry eläkettä. Saman sisältöinen säännös on sisällytetty yrittäjien eläkelakeihin.

Yrittäjän työtuloa voidaan niinkään uusien säännösten mukaan tarkistaa 62 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen ainoastaan, jollei hän enää täytä lakien 1 §:n mukaisia vakuuttamisedellytyksiä. Tämä toisin sanoen edellyttää, että työtulo on laskenut alle rajamäärän.

Muutosten yhteydessä on niinkään tehty eräitä teknisiä tarkennuksia, jotka koskevat eläkelaitosten keskinäistä vastuuta eläketurvan kustantamisessa.

JUSSI VANAMO

Sosiaaliturvan tutkimus ja kansainvälinen yhteistyö

POHJOISMAISIA NÄKÖKANTOJA

Tutkimusyhteistyön ja kansainvälisen vertailun merkitys sosiaaliturvan alalla on yleisesti tunnustettu. Yli kansallisten rajojen ulottuvaa sosiaalipoliittista tutkimusta harjoitetaan useiden yleismaailmallisten järjestöjen piirissä YK:n alajärjestöistä lähtien. Käytännön tutkimustyössäkin voidaan usein havaita, että tutkittavana oleva ongelma ei suinkaan rajoitu yhden valtion alueelle. Hyvänä esimerkkinä tästä on viime vuosina Pohjoismaissa tehty työkyvyttömyyttä koskeva tutkimus.

Samaa aihepiiriä käsitteleviä projekteja alettiin suunnitella samanaikaisesti kehitellä eri maissa. Koska yhteinen tutkimusongelma vaati myös samantyyppistä lähestymistapaa, yhteistyöhön hakeutuminen oli luonnollista.

Viimeksi työkyvyttömyyskysymyksiä selvittävä tutkijaryhmä kokoontui Helsingissä marraskuun 9. ja 10. päivänä. Kokouksen lomassa Työeläke-lehti haastatteli kahhta pohjoismaista tutkijaa, joilla kummallakin on laaja kokemus kansainvälisestä yhteistyöstä.

Hans Berglind on sosiologi ja toimii mm. dosenttina Tukholman yliopiston sosiologian laitoksella.

Kari-Marie Helle työskentelee psykologina Arbeidspsykologisk Instituttissa, Oslossa.

Keskustelu koski tutkimusyhteistyötä, sosiaaliturvan kehitystä ja kansainvälisen sosiaalipoliittikan ongelmia.

Kolmisen vuotta sitten tutkimus- ja eläkelaitokset eri pohjoismaissa alkoivat toisistaan riippumatta suunnitella työkyvyttömyyseläkeläisiä käsitteleviä tutkimuksia. Miten näin linjakas ajoitus saattoi tapahtua spontaanisti?

Berglind: — Eri maissa jouduttiin yhtä aikaa samanlaisien ongelmien eteen. Kuusikymmentäluvun lopussa ja seitsemänkymmentäluvun alussa eläkeläisten määrä kasvoi voimakkaasti kaikissa pohjoismaissa. Kun tutkimuksia alettiin suunnitella, ei vielä tiedetty, että naapurimaissa oli samanlaisia ongelmia. Se tuli esiin vasta tutkimusyhteistyön kautta.

Helle: — Ongelmat nousivat samanaikaisesti esiin eri maissa. Erikoistutkimuksia tehtiin siellä ja täällä, ja kun ne tulivat tunnetuiksi, niin havaittiin, että kysymys oli hyvin samantyyppisistä ongelmista.

Työkyvyttömyyseläkeläisiä koskeva tutkimusyhteistyö on ollut hedelmällistä ja johtanut jopa yhteiseen julkaisuun. Berglind ehdotti yhteisen tutkimuksen ulottamista työkyvyttömyyseläkkeiden lisäksi muihinkin sosiaalisiin tulosirtoihin. Tämä kai edellyttäisi organisoidumpia yhteistyön muotoja?

Berglind: — Kyllä, mutta se ei merkitse sitä, että byrokratiaa pitäisi lisätä. Tärkeintä olisi saada jostakin rahaa, jolla voitaisiin palkata päätoiminen tutkija tai tutkijoita. He voisivat sitten omistautua kokonaan tälle työlle. Meillä, jotka olemme tähän asti ol-

leet yhteistyössä mukana, on kaikilla muita tehtäviä. Pohjoismaista tutkimusta on tehty päätoimen ohella.

Helle: — Erityyppisten tulosirtojen suhteellinen suuruus on mielenkiintoinen kysymys. Haluaisin esimerkiksi tietää, miksi kuntoutuspuolelle ei tunnu riittävän rahaa, vaikka kuntoutusapua tarvittaisiin kipeästi lisää. Berglindin ehdotus merkitsisi tutkimuksen painopisteen siirtämistä yksilökohtaisesta rakenteelliseen tarkasteluun. Mielestäni olisi kiinnostavaa jatkaa tutkimusyhteistyötä tältä pohjalta. Yhteistyön muotoja pitäisi kehittää, mutta liian jäykkää organisaatiota on syytä varoa.

Ruotsissa tehty kansainvälinen kysely viittaa siihen, että työkyvyttömyystiheys on viimeisten kymmenen vuoden aikana kasvanut kaikissa teollisuusmaissa. Onko syytä epäillä, että korkeatasoinen sosiaaliturva lisää työkyvyttömyyseläkkeiden määrää terveydenhuollon tasosta riippumatta?

Berglind: — Tällaista johtopäätöstä ei voi tehdä. Se, että työkyvyttömyyseläkkeitä on haettu entistä enemmän, johtuu todennäköisesti siitä, että iäkkäillä ihmisillä on nykyisin vaikeuksia työelämässä. Heidän koulutustasonsa on usein matalampi kuin mitä teollistunut yhteiskunta edellyttäisi. Heidän on yksinkertaisesti vaikeata saada työtä.

Helle: — Ei se varmaan-kaan sosiaaliturvan kehittymisestä johdu. Selitystä kannattaa etsiä työhön liittyvistä te-

kijöistä tai yhteiskunnan rakennemuutoksista. Sosiaalilainsäädäntömme takaa sen, että ihmiset ovat taloudellisesti turvattuja silloinkin kun terveys horjuu, mutta ei kehittynyt sosiaaliturva voi lisätä sairastavuutta.

Olemme joutuneet toteamaan, että työkyvyttömyyslukujen vertailu pohjoismaiden kesken on vaikeaa. Järjestelmien yksityiskohdat poikkeavat sen verran toisistaan. Voiko vertailua pitää enää lainkaan luotettavana, kun mennään Pohjoismaiden ulkopuolelle?

Berglind: — Kansainvälinen vertailu on todella hyvin turhauttavaa työtä. Edunsaajien lukumääriä ja etuisuksien tasoakin on vaikeata luotettavasti verrata. Etujen laatu voidaan paremmin vertailla, samoin kehitysuuntia, esimerkiksi työttömien lukumäärän muutoksia.

Kansainvälinen yhteistyö sosiaalipolitiikan alalla painottuu nykyisin kehitysmaiden ongelmiin. Onko tässä yhteydessä jätetty liian vähälle huomiolle ne ongelmat, jotka syntyvät teollistumisen seurauksena?

Berglind: — Oma kokemukseni on tässä suhteessa melko rajoittunut. En ole ollut kovin paljoa tekemisissä kehitysmaiden ongelmien kanssa. On selvää, että köyhät maat pitävät teollistumista välttämättömänä voidakseen nostaa elintasoaan. Tästä syystä ne helposti sivuuttavat teollistumisen mukana tulevat sosiaaliset ongelmat ja keskittyvät taloudellisen kas-

vunsa vauhdittamiseen. Luultavasti nämä ongelmat ovat erilaisia teollisen kehityksen eri vaiheissa. Teollistuva tai vastikään teollistunut maa joutuu määrätyn tyyppisten ongelmien eteen. Me elämme Pohjoismaissa jo jälkiteollista vaihetta ja meidän ongelmamme ovat tälle vaiheelle tyyppisiä.

Helle: — Teollisen kulttuurin leviäminen kehitysmaihin aiheuttaa varmasti suuria ongelmia. Se, että kehitysmaista puhutaan paljon kansainvälisissä sosiaalialan kokouksissa, johtuu tietysti siitä, että niiden ongelmat ovat yleisesti ottaen paljon tärkeämpiä kuin meidän sosiaaliset ongelmamme. Toisaalta se, että me kehitämme sosiaaliturvaamme, koitunee loppujen lopuksi myös kehitysmaiden hyväksi. Joutuvathan ne teollistumisen myötä kohtaamaan samoja ongelmia. Tällä tavoin meidän sosiaaliturvamme ja kehitysmaiden ongelmat liittyvät yhteen.

Sosiaaliturvan tarkoituksena on pienentää ihmiselämään liittyviä riskejä ja vähentää koettujen menetysten vaikutuksia. Yhteiskunnallisilla toimenpiteillä on kuitenkin usein myös sellaisia seurauksia, joita ei ole tarkoitettu. Yhteiskuntatiede pyrkii mm. juuri näiden tarkoittamattomien sivuvaikutusten selvittämiseen. Voiko sosiaaliturvan parantamisella olla sellaisia kielteisiä sivuvaikutuksia, joita uudistuksia tehtäessä ei ole osattu ottaa huomioon?

Berglind: — Tietysti voi olla, mutta niillä ei ole kovin suurta merkitystä. Korkeatasoisen sosiaaliturvan edut ovat niin ilmeiset. Avustusjärjestelmät voivat houkutellessa joitakin käyttäjiä laskelmointiin ja keinotteluun, mutta riski ei ole suuri, jos järjestelmä on hyvin suunniteltu. Yhteiskuntamme on toisaalta sellainen, että tärkeät asiat tulevat usein esiin juuri sosiaalisten uudistusten yhteydessä.

Helle: — Sosiaalitutkimuksessa on mielestäni liikaakin keskitytty etsimään niitä haittoja, joita ylikehittynyt sosiaaliturva voi aiheuttaa. Tutkijoiden kannattaisi pikemminkin pyrkiä selvittämään, ovatko ihmiset nykyisin yhtä turvattuina kuin aikaisemmin. Sosiaaliturvan ylikehityksen liika korostaminen on tämän kehityksen ainoa kielteinen seuraus.

Eläkeneuvojat kurssilla

Mietipä

- *mitkä tekijät vaikuttavat työeläkkeen määrään*
- *mitä tietoja on Eläketurvakeskuksen rekisteriotteessa*
- *milloin on mahdollista saada kansaneläkettä*
- *mikä mielestäsi on vaikeinta eläkeneuvojan työssä?*

Viikon etukäteen oli näitä kysymyksiä ehtinyt pohtia ryhmä erään rahalaitoksen eläkeneuvoja muun, varsinaisen päivätyönsä lisäksi. Eläketurvakeskuksen kenttäyksikön kouluttajat perehdyttivät heitä päivän ajan työeläkekysymyksiin.

Kaikki kolmekymmentä olivat jo osallistuneet alkeiskurssiin. Mukana oli kokeneiden eläkeneuvojien lisäksi myös sellaisia, jotka toimivat omassa konttorissaan varsinaisen neuvojan varamiehenä.

Rahalaitosten eläkeneuvojien kouluttaminen on yksi Eläketurvakeskuksen kenttäyksikön tehtävistä.

Yhteistoiminnassa eri rahalaitosten kanssa kenttäyksikkö järjestää säännöllisesti vuosittain vastaavia kurssseja ympäri maata. Näille kurseille kootaan alueittain tietyn rahalaitoksen eläkeneuvojat kerrallaan.

Työeläkehakemuksia ottavat vastaan rahalaitosten konttoreiden lisäksi myös postitoimipaikat, työeläkelaitokset ja niiden palvelupisteinä toimivat vakuutusyhtiöt, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen paikalliset asiamiehet. Eläketurvakeskukseen voi myös suoraan toimittaa työeläkehakemuksensa.

SOPIMUS MÄÄRITTÄÄ TEHTÄVÄT

”Eläketurvakeskus on mm. rahalaitosten kanssa sopinut siitä vähimmäistasosta, joka työeläkepalvelun tulee täyttää”, toteaa kenttäpäällikkö Mauri Vanhatalo, joka yhdessä kenttätarkastaja Ulla Merisen kanssa veti tätä kurssia.

”Rahalaitoksen eläkeneuvojan tehtävänä on pitää saatavilla ja jakaa hakemuslomakkeita, yrittäjän työtulo- ja vapautushakemuslomakkeita sekä työeläketurvan tiedustelu-

kortteja ja työeläke-esitteitä. Lisäksi hänen tulee avustaa eläkehakemuslomakkeiden ja vapautushakemuslomakkeiden sekä tiedustelukorttien täyttämässä ja otettuaan ne vastaan toimittaa ne edelleen Eläketurvakeskukseen”, Mauri Vanhatalo sanoo.

”Pankkien omaehtoinen eläkepalvelu voi tietysti olla, ja onkin, tätä monipuolisempaa”, hän jatkaa.

”Asiakas itse voi kyllä vaatia, että myös eläkkeen määrä lasketaan”, huomautti tähän muuan kurssilainen, johon toinen: ”Eläketurvakeskuksesta voi tilata ennakoarvion työeläkkeen määrästä.”

”Missään tapauksessa ei voi vaatia, että työeläkkeen määrä siinä tiskillä lasketaan, eikä siihen pitäisi ryhtyäkään”, sanoi Ulla Merinen. ”Tiedustelukortti vain matkaan, ja kun rekisteriote Eläketurvakeskuksesta tulee, asia selviää sitä yhteisvoimin tutkimalla.”

”Kymmenen plus pitäisi mielestäni jo antaa siitä, että sanoo, ettei tiedä, mutta lupaa ottaa selvää”, Ulla Merinen totesi.

HAKEMUSLOMAKE ON HELPPO TÄYTTÄÄ

Työeläkettä varten täytetään vain yksi hakemuslomake. Perhe-eläkettä haetaan ns. P-lomakkeella ja kaikkia muita työeläkkeitä (eli siis vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeitä) E-lomakkeella.

Lomakkeet, niinkuin muukin eläkeneuvojan työssään tarvitsema aineisto, löytyvät eläkeneuvojan kansioista.

Kurssilla pyrittiin perustellen selvittämään, miksi hakemuslomakkeessa on juuri nämä kysymykset.

Jokaisen kysymyksen takana on hakijan oma etu. Eläkehakemuksen käsittely myös nopeutuu, kun kaikkiin kysymyksiin on täydellisesti vastattu.

”On syytä katsoa, että viimeisen vuoden työpaikat ovat mukana lomakkeella ja myös se, onko palkka viimeisessä TEL-työsuhteessa alentunut. Poikkeuksellisesta syystä alentunut palkka voidaan nimittäin eläkepalkkaa laskettaessa jättää TEL:n mukaan huomiotta ja käyttää eläkkeen laskemisen pohjana sellaisia ansioita, joihin esimerkiksi sairaus

ei ole ehtinyt alentavasti vaikuttaa”, Mauri Vanhatalo sanoi.

MITÄ SOSIAALITURVAA MISSÄKIN IÄSSÄ

Kiinnostavinta kurssilaisista tuntui olevan taulukko, joka näytti, minkä sosiaalietuuden piiriin missäkin iässä tullaan. Kuusitoista vuotta täyttäneet voivat saada sairausvakuutuksen päivärahaa, 40-vuotias voi olla oikeutettu erorahaan, 55 vuotta täyttänyt rintamasotilaseläkkeeseen, 58-vuotias työttömyyseläkkeeseen ja 65 vuotta täyttänyt saa vanhuuseläkkeen. Näin tietysti vain, jos muut lain säättämät edellytykset on täytetty.

”Perhe-eläketurvasta kannattaa puhua elämäntoverinkin kanssa”, muistutti Mauri Vanhatalo, kun oli yhdessä katsottu, mihin korvauksiin perhe voi ansioäidin kuoltua olla oikeutettu.

PALJONKO ELÄKETTÄ

Paljonko työeläkettä saadaan, oli ydinkysymys. Eläketurvakeskuksen rekisteriotetta tutkittiin tarkkaan. Painotettiin etenkin sitä, miten tärkeää on itse tarkistaa, että kaikki työeläkelakien piiriin kuuluva työ näkyy otteessa. Pitkän ajan kuluttua on työsuhteen olemassaoloa ja työstä maksettua palkkaa hyvin vaikea selvittää.

Inari Matilainen on oman konttorinsa toinen eläkeneuvoja. ”Eläkehakemuslomakkeet tuntuvat kyllä selkeiltä”, hän sanoo.

Asiakkaille hän on kertonut myös, että oma eläketurva on tärkeätä tarkistaa ajoissa ja on tarjonnut heille työeläketurvan tiedustelukortteja. ”Tähän palveluun on suhtauduttu myönteisesti”, hän sanoo. ”Rohkeammin alkaa tämän kurssin jälkeen puhua asiakkaiden kanssa.”

”Kurssi sinänsä oli kovin hyödyllinen, ja varsinkin taulukko, jossa kerrottiin, mihin sosiaalietuuksiin on mahdollisuus missäkin iässä. Asiakkaat pyrkivät kysymään myös eläkkeen määrää vielä päätöksen saatuaan”, hän kertoo.

Marja-Liisa Koistinen on ollut pari vuotta eläkeneuvojana. Asiakkaat hakevat häneltä pääasiassa eläkelomakkeita.

”Vanhemmille henkilöille tuntuu niiden täyttäminen ja niihin tarvittavien liitteiden hankkiminen joskus vaikealta”, hän pahoittelee.

”Eläkeneuvoja saa tietoja eläkeneuvojan kansioista, on oppaita ja kysymällä Eläketurvakeskuksesta asia selviää aina. Vaikeinta on hahmottaa sosiaaliturvan koko kuva.”

”Pitäisi osana vastata kysymyksiin ’mitä, mistä, milloin’, mutta tiedot ja aika eivät aina riitä”, hän toteaa.

”Joskus käy kuulemma niin, että asiakas tulee tiskin taa ja sanoo vain: ’Kun pitäisi tässä vuoden päästä jäädä eläkkeelle...’”, kertoo Mauri Vanhatalo. ”Siinä joutuu eläkeneuvojan taito koetukselle, kun ensin täytyy selvittää, mikä asiakkaan ongelma oikein on. Seuraavaksi on pohdittava, mistä sitten saa sen tiedon, joka ongelman ratkaisuun tarvitaan.”

”Eläkeasiat ovat varmasti hankalia, jos ei niitä päivittäin joudu selvittämään. Asiat unohtuvat, ja siksi eläkekurssit säännöllisesti toistuvina auttavat palauttamaan perusasiat mieleen. Hankalissa kysymyksissä on syytä aina kääntyä Eläketurvakeskuksen tai asiaa hoitavan työeläkelaitoksen puoleen”, Mauri Vanhatalo korostaa.

ESKO PROKKOLA

Luottovakuutuksen kehitys vuonna 1978

Vuosi 1978 oli ETK:n luottovakuutustoiminnan osalta kasvun ja maksuperusteen uudistamistyön vuosi. Uusi maksutariffi on ollut käytössä tämän vuoden alusta lähtien. Vakuutuskannan kasvusta taas oli seurauksena maksutulon lisääntyminen edellisestä vuodesta 26 %. Maksutulo vuonna 1978 oli kaikkiaan 16,6 miljoonaa markkaa.

Luottovakuutuskanta oli vuoden päättyessä 4,3 miljardia markkaa. Hieman yli puolet tästä oli eläkesäätiöiden eläkevastuun vakuutena. Eläkekassojen eläkevastuun osuus oli 0,6 miljardia markkaa. Eläkevakuutusyhtiöiden ja Työeläkekassan antamien lainojen osuus vakuutuskannasta oli 1,3 miljardia markkaa. Vuoden aikana vakuutuskanta kasvoi 24 %.

Eläketurvakeskukselle annetut reaaliavakuudet sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen reaaliomaisuus kattoivat yhteensä 64 % luottovakuutuskannasta. Kattamaton osa eli ns. nettokanta oli siten 36 % koko määrästä. Toisin sanoen ETK oli taannut lainoja ilman ETK:lle annettua vakuutta 1,5 miljardia markkaa. Tämä nettokanta kasvoi vuoden aikana varsin voimakkaasti. Nousu edellisestä vuodesta oli 41 %. Yrityksiä yleisesti vauvannut reaaliavakuuksien puute näkyy tässä kehityksessä. Erityisen selvänä tämä piirre ilmenee eläkevakuutusyhtiöiden antamien lainojen luottovakuutuksissa.

Eläkevakuutusyhtiöiden takaisinlainauksen luottovakuutusten kasvu oli hieman hi-

taampaa kuin edellisenä vuonna. Tavallista voimakkaammin sen sijaan kasvoi sijoituslainojen luottovakuutusten määrä. Silmiinpistävää tässäkin oli, että reaaliavakuuksia tarjottiin niukasti. Vastavakuudet kattoivat vuoden päättyessä enää 32 % sijoituslainojen luottovakuutusten kokonaismäärästä. Vuotta aikaisemmin vastavakuuksia oli vielä 42 %. Tällainen kehitys kuvastelee sekä lainattavissa olevan rahan vähyyttä että vakuuksien puutetta. Sijoituslainojen luottovakuutuskannan kasvu johtunee osaksi siitä, että tietoa ETK:n luottovakuutustoiminnasta on jaettu entistä enemmän mm. lehdistön välityksellä.

Vakuutustapahtumia sattui vuoden aikana 15. ETK:n vastuulla on näissä 2,6 miljoonaa markkaa. Vahinkojen lukumäärä on noussut edellisten vuosien tasoa korkeammalle. Hälyyttävän tuntuista konkurssiaallosta ei vielä kuitenkaan ole aihetta puhua, sillä muutaman viime vuoden aikana vahinkoja on ollut poikkeuksellisen vähän. Pitkään kestäneestä lamasta huolimatta yritykset ovat sitkeästi jatkaneet toimintaansa.

PIRKKO ETELÄVUORI

Eläketurvakeskuksen kampanja työeläkkeen tiedustelemisesta

”Varmista eläkkeesi” on Eläketurvakeskus kehottanut kampanjassaan tänä keväänä. Kampanjan tavoitteena on saada työpaikoille tieto työeläketurvasta ja sen tarkistamisesta.

Tämä on tarpeellista automaattisen rekisteriotepalvelun tehostumisen johdosta. Kampanjalla yritetään herättää yleisön mielenkiinto omaa työeläketurvaansa kohtaan, jotta rekisteriotteen saaja tuntee työeläkkeen rekisteröinnin. Näin yritetään ehkäistä sitä, että ote jäisi lukematta.

Kaiken taustalla on mahdollisten virheiden poistaminen Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä sekä valvonnan tukeminen. Ihmisille tieto henkilökohtaisesta eläketurvasta antaa turvallisuuden tunteen.

Käytännöllisenä tavoitteena on saada Varmista eläkkeesi-juliste mahdollisimman monen työpaikan ilmoitustaululle työntekijöiden huomion herättämiseksi. Tätä vahvistettiin ulkomainonnalla 30 kaupungissa tammikuun puolesta välistä maaliskuun puoleen väliin saakka.

Työeläketurvan tiedustelukorttia levitettiin uudessa asussa, jotta palvelupisteet tehostaisivat kortin esillä pitoa. Uusia työeläketurvan tiedustelukortteja on tilattu Eläketurvakeskuksesta huomattavasti aikaisempaa vilkkaammin.

Kahden ensimmäisen viikon aikana kampanja eteni hyvin. Eläketurvakeskus sai 19 000 työeläketurvan tiedustelua. Kortit olivat uusia, jo-

ten saavutusta voidaan pitää kampanjan ansiona. Tavallisesti tammikuussa tehdään noin 8000 tiedustelua.

Television uutiset ja radion ajankohtaislähettykset käsittelevät tarkistamisen tärkeyttä. Kaikkea kampanjaan liittyvää aineistoa tilattiin runsaasti. Lisäksi henkilöstölehtien toimittajat ovat tilanneet yksityiskohtaisempia artikkeleita.

TYÖELÄKETIETOA TYÖPAIKOILLE

Eläketurvakeskus lähetti aineistoa oman työnantajarekisterinsä perusteella. Tällä kertaan kampanjamateriaali lähetettiin 16 500 kaupan, 4 400 teollisuuden ja 1 500 rakennusalan työnantajalle. Työnantajat suhtautuivat kampanjaan positiivisesti.

Ammatillisia keskusjärjestöjä ja työnantajajärjestöjä pyydettiin tukemaan kampanjaa tiedotustoiminnassaan. Ammattijärjestöjen kautta lähetettiin 10 000 julistetta. Samalla yleisöä pyydettiin tilaamaan lisää aineistoa Eläketurvakeskuksesta.

TUE KAMPANJAA

Julisteita ja uusia työeläketurvan tiedustelukortteja voi tilata Eläketurvakeskuksen postittamosta puhelin 90-1511. Osoite on Eläketurvakeskus, Opastinsilta 7, 00520 HELSINKI 52.

Varmista eläkkeesi tällä kortilla

Saat pankista, postista eläkelaitoksista.

ELÄKETURVAKESKUS

ELÄKETURVAKESKUS MESSUILLA

Messusesonki alkaa tänä vuonna poikkeuksellisen varhain, jo toukokuussa. Kuopiossa pidetään Savon messut 23.—27. 5., Oulussa Pohjois-Suomen messut 8.—17. 6., ja Turussa messutaan 10.—19. 8. Näihin messuihin Eläketurvakeskus osallistuu omine osastoineen, työsuhderekistereineen, ja palvelee asiakkaitaan sekä yleisluonteisella että henkilökohtaisella työeläketiedolla.

Vuoden 1979 työeläke-esitteet ovat ilmestyneet

On aika hävittää vanhat työeläke-esitteet ja tilata uudet asiakkaiden ja omaan käyttöön.

Ajankohtaistetut esitteet ovat tutun näköiset. Kannes- sa on aiheena harjakattoinen talo. Vuoden 1979 esitteet tunnistaa sisäkannen vuosiluvusta. Takakanteen on myös lisätty Eläketurvakeskuksen osoite.

Perusesitteitä on kuusi. Niille, joille eläkeasia ei ole ajankohtainen, on tarkoitettu Työntekijän eläke ja Yrittäjien eläke -esitteet.

Vanhuuseläke, Työkyvyttömyyseläke, Perhe-eläke ja Työttömyyseläke -esitteet ovat tarjona henkilöille, joille eläke on ajankohtainen.

Työttömyyseläkkeen painosmäärä on muita huomattavasti pienempi. Se koskee 58 vuotta täyttäneitä pitkäaikaisesti työttömiä. Työntekijän eläke ja Yrittäjän eläke -esitteissä kerrotaan työttömyyseläkkeestä.

TILAA ESITE

Eläketurvakeskuksen toimittamia esitteitä saa ilmaiseksi Eläketurvakeskuksen asiakas- palvelusta, eläkelaitoksista, pankista ja postista. Eläketurvakeskuksen postittamo toimittaa esitteitä tilauksesta, puhelin on 90-1511 ja osoite on Opastinsilta 7, 00520 Helsinki 52.

TYÖELÄKE-ESITTEET YLEISÖN LUO

Eläketurvakeskus antaa työeläkeaineistoa mielellään eri yhteisöille ilmaiseksi. Palvelupisteiden lisäksi esitteitä on

tarjottu aktiivisesti viime vuodesta alkaen eräille ryhmille. Osa on täydentänyt käteisvarastoaan oma-aloitteisesti.

Esitteitä on tarjottu työpaikoille työterveysasemien, henkilöstölehtien ja entiseen tapaan työmarkkinajärjestöjen kautta. Niitä on lähetetty tilauspyynnöin lääkinnällisille laitoksille, oppilaitoksiin ja kirjastoihin. Sosiaalialan ja työmarkkinajärjestöjen henkilöstöä, hautausoimistoja ja kirkkoherranvirastoja on edelleen mukana työeläke-esitteiden jakamisessa. Suomen Apoteekkariyhdistyksen hallitus suositti Eläketurvakeskuksen pyynnöstä viime syksynä jäsenapteekkeilleen, että nämä pitäisivät työeläke-esitteitä asiakkaiden saatavilla.

ESITTEET 4000:SSA PALVELUPISTEESSÄ

Tammikuussa Eläketurvakeskus lähetti suoraan noin neljään tuhanteen työeläkepalvelupisteeseen näytteet uusista esitteistä.

Esitevalikoimasta on poistettu esite Miten työeläke nuoria koskee? Tässä on lueteltu Eläketurvakeskuksen esitevalikoimasta:

LEL:n soveltamisala, 32 s. Helsinki 1978. Myös ruotsiksi.

Yrittäjän eläkelaki. Eläketurvakeskuksen ohjeet yrittäjän työtulon määrittämiseksi. 27 s. Helsinki 1978. Myös ruotsiksi.

Maksajan paikalla. Työntantajalle työeläkkeistä. Helsinki 1977. Esite on erityisen tärkeä pientyöntantajille — esim. kotiapulaisperheille — jotka ehkä eivät tunne va-

kuuttamisvelvollisuuttaan tai eivät tiedä, miten se hoidetaan. Myös ruotsinkielisenä.

Osaeläke. Helsinki 1977. Esite on tarkoitettu lääkäreiden käyttöön.

Tiesitkö tämän osaeläkkeestä. Helsinki 1976. Kaksikielinen muistilippu yleisön käyttöön.

Suomalaisen työeläke Pohjoismaissa. Helsinki 1976. Toisessa Pohjoismaassa työskentelevälle suomalaiselle ja paluumuuttajalle. Kaksikielinen.

Eläketurva luottamustoitusta. Eläketurvakeskus tiedottaa. ETK offset 1979. Moniste.

Ulkomaalaisen työeläketurva Suomessa (Helsinki 1977) on tarkoitettu Suomessa yksityisen palveluksessa toimivalle ulkomaalaiselle ja työnantajille. Suomen-, ruotsin-, englannin- ja saksankielisenä.

Työeläkkeet Suomessa, ulkomaalaisille tarkoitettu yleiskatsaus Suomen työeläkejärjestelmään. Englannin-, saksan-, ranskan-, ruotsin- ja espanjankielisinä on vuonna 1977 julkaistua esitettä. Suomen- ja venäjänkielisinä on vuonna 1978 julkaistua esitettä.

Eläketurvakeskus opastaa valvoo palvelee. Esitteen mukana voi käyttää englannin-, saksan- ja venäjänkielisiä monisteita.

Eläketurvakeskus toimintakertomus 1977. 23 s. Helsinki 1978. Myös ruotsiksi.

Kirjallisuutta

URANUURTAJAN TIE

Mikael Brunila, Näin luotiin Merimieseläkekassa. Helsinki 1978.

Kaksikymmentäkaksivuotias Merimieseläkekassa, ensimmäinen työeläkelaitos, on julkaissut syntyhistoriansa kirjan muodossa. Merimiesten eläketurvan historian voisi aloittaa varsin kaukaa; niin on tehnytkin Kai Hoffman Merimieseläkekassan aikaisemmassa julkaisussa nimeltä Merimieskirstusta eläkelaitokseen. Mikael Brunila aloittaa vuodesta 1937, jolloin Merimieseläkelaitoksen toiminta lakkasi ja Merimieseläkekassan aikaansaamisen tarve siten tavallaan syntyi. Pääpaino on sodanjälkeisissä vuosissa, merimiesten eläketurvan ajajien kamppailussa viivytystä ja ennakkoluuloja vastaan, ja komitea- ja lainsäädäntötyössä.

Kirja antaa eloisan kuvan kahden voimahahmon, Teivo Pentikäisen ja Niilo Wällärin, yhteistyöstä. Teksti on havainnollista ja dokumentoitua, vaikka ei pyrikään tieteilisyyteen, kuten Brunila nimenomaan mainitseekin; kirjasta on jätetty pois lähde- ja henkilöluettelot. Kovin sujuvaa teksti ei sen sijaan ole. Se on kaukana virheettömästä, stilistiä olisi kaivattu.

Kirjan liitteinä ovat hallituksen esitys merimieseläkeiksi, perusteluineen, ja ruotsinkielinen ja englanninkielinen tiivistelmä.

Y Lla

RAKENNUSKASSAN VAIHEET KANSIEN VÄLISSÄ

Halsas—Heinonen, Rakennusalan työeläkekassa vuosina 1962—75. Helsinki 1978.

Myös Rakennusalan työeläkekassan historia on hiljattain tullut painosta. Sen ovat laatineet kassan eläkkeellä oleva toimitusjohtaja Karl-Johan Halsas ja Työeläkekassan tiedotusosaston toimistopäällikkö Riitta Heinonen. Rakennuskassa ehti muiden työeläkekassojen tavoin toimia itsenäisenä vuodesta 1962 eri alojen työeläkekassojen yhdistämiseen vuoden 1975 lopussa.

Teos valaisee ansiokkaasti työeläkejärjestelmän syntyvaihteita, mm. kausityöntekijäin eläkekomitean LEL:n säätämiseen johtanutta työtä. Rakennuskassan — ja siinä sivussa myös muiden työeläkekassojen — vaiheet tulevat kartoitetuiksi monista näkökulmista. Kassan hallinto, joka aina on ollut rakennusalan työntekijä- ja työnantajajärjestöjen hallussa, saa oman lukunsa, samoin mm. tiedotus, valvonta, eläkkeiden kehitys ja sijoitustoiminta. Työeläkekassojen yhdistämiseen johtanut kehitys selvitetään ja todetaan, minkälaisia vaikutuksia kassojen yhdistämisellä on ollut kolmen vuoden kokemusten valossa.

Kirja päättyy runsaaseen liitekokoelmaan, jolla — niin kuin kirjalla kokonaisuudessaankin — on paljon annettavaan varsinkin työeläkejär-

jestelmän palveluksessa olevalle, mutta myös kaikille muille, joita maamme työeläketurva kiinnostaa.

KÄSIKIRJA

Toivola Osmo, *Sosiaaliturvan pääpiirteet. 7. uusittu painos. Julk.: Sosiaaliturvan Keskusliitto. Etelä-Suomen Kustannus Oy 1978. 277 s., kirjallisuutta, lakeja, asiasanahakemisto.*

Teoksessa käsitellään useampien sosiaalipolitiikan lohkojen, nimittäin työvoima-, asunto-, terveydenhuolto-, alkoholi- ja sosiaaliturvapolitiikan voimassa olevaa, 4. 8. 1978 mennessä julkaistua lainsäädäntöä. Pääpaino on sosiaaliturvassa, jonka pääloikoista käytetään yleisesti käyttöön tulleita nimityksiä toimeentuloturva (sisältää käsitteet sosiaalivakuutus, sosiaalivastus, sosiaalihuolto) sekä sosiaalipalvelut. Lakien sisältöä on selostettu riittävän yksityiskohtaisesti. Jokaiselle laille on annettu oma yleiskäsitteensä, kuten esim. työttömyysavustus, kansaneläke, työeläke, valtion eläke, invalidiraha, laitoshuolto, terveydenhoito, huumet jne. Yleiskäsitteen alla on mainittu voimassa oleva laki ja asetus. Laeista selostetaan ainakin sen pääsisältö, ts. mainitaan, kuka kuuluu lain piiriin, mitä korvauksia ja/tai palveluja (siis etuuksia) lain perusteella voi saada, mistä etuuksia haetaan ja kuka ne kustantaa. Lisäksi selviää se, joutuuko edunsaaja maksamaan saamistaan korvauksista veroa.

Tällä hetkellä voimassa olevien korvausten markkamäärät on myös mainittu.

Teoksen viimeisessä luvussa osoitetaan tilastojen valossa, kuinka koko sosiaaliturva on Suomessa rahoitettu, mikä on sen vaikutusala ja kustannukset. Teoksen alussa tehdään puolestaan selkoa maamme sosiaaliturvan hallinnosta. Ilmestynyt 7. painos vastaa uudistettuna ja täydennettynä vuonna 1977 ilmestyneitä kuudetta painosta.

Kaija-Liisa Nissinen

ILMESTYNEITÄ

Afsluttende statistik fra invalideforsikringsretten og for-tidspensionsudvalet. København: Sikringsstyrelsen 1978. 60 s. (Sikringsstyrelsens undersøgelser nr 3)

Allmän arbetslöshetsförsäkring. Betänkande av 1974 års utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring. Stockholm: Liber Förlag 1978. 330 s. (Statens offentliga utredningar 1978 : 45)

Ball, Robert M.: *Social security today and tomorrow.* New York: Colombia University Press 1978. XXIII + 528 pp., tables, index.

Blainpain, Jan — Delesie, Luc — Nys, Herman: *National health insurance and health resource: The European experience.* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press 1978. XIV, 294 pp., tables, index.

Brunila, M.: *Näin luotiin Merimieseläkekassa eli kertomus Suomen ensimmäisen työeläkelaitoksen synnystä.* Helsinki 1978. 186 s., summa-

ry, kuv. (Merimieseläkekassan julkaisu VIII)

Elätusturvalaki. Helsinki 1978. 192 s. (Lastensuojelun Keskusliitto. Julkaisuja 53)

Eläkkeelle siirtyjän keltaisen tietokirja. Julk.: Helsingin Säästöpankki. Helsinki 1978. 94 s.

Family benefits and pensions, 78, Nov. London 1978. 46 pp. (Department of Health and Social Security. Leaflet F B 1)

Föräldrarförsäkring. Stockholm 1978. 163 s. (Statens offentliga utredningar 1978: 39)

Halla, Klaus: *Ennakkotietoja elatusvelvollisista.* Helsinki 1978. 38 s. (Sosiaali- ja terveysministeriö. Tutkimusosasto. Julkaisuja 1978:6)

Halsas, Karl-Johan—Heinonen, Riitta: *Rakennusalan työeläkekassa vuosina 1962—1975.* Helsinki 1978. 28 s. + liitti. (Työeläkekassan julkaisu 2)

Kansaneläkelaitoksen tilastollinen vuosikirja 1977. Statistisk årsbok för Folkpensionsanstalten 1977. Statistical Yearbook of the Social Insurance Institution. Vammala 1978. 175 s., piirr., tauluja. (Kansaneläkelaitoksen julkaisuja. Sarja T1:13)

Kuntien ja kuntainliittojen sosiaalitoimen käyttömenot ja tulot 1976. Driftsutgifter och inkomster för det kommunala socialväsendet 1976. 32 s. (Tilastotiedotus — Statistisk rapport 1978:8)

Lasten ja nuorten huolto 1976 — Vården av minder-

äriga 1976. Julk.: Sosiaalihalitus. 29 s. (Tilastotiedotus — Statistisk rapport 1978:5)

LEL tilastovuosikirja. 8 (1977). Toim.: Saara Hassinen—Seppo Saukkonen. Helsinki 1978. 87 s.

McClements, Leslie D.: *The economics of social security*. London: Heineman 1978. XV + 239 pp., tables, index.

Outline of social insurance in Japan 1978. Publ. by Social Insurance Agency, Japanese Government. Tokyo 1978. 114 pp., tables.

Parker, Hermione: *Who pays for the children: A new approach to family income support*. London: The Outer Policy Unit 1978. 88 pp., tables, graphs, figures.

Sairausvakuutuslaki tilastojen valossa. Helsinki. Kansaneläkelaitos, Laskenta- ja tilasto-osasto 1978. 30 s., taul. (Kansaneläkelaitoksen julkaisuja T9:17)

Social försäkringen i Norden: En översikt. Stockholm: Försäkringskassaförbundet, Augusti 1978. 54 s.

Social security in the USSR by Zakharov, Mikhail—Tsvilyov, Robert. Moscow 1978. 125 pp. (books about the USSR)

Sosiaalihuollon toimipisteet ja toiminnan laajuus 1976—1978. 95 s. (Tilastotiedotus — Statistisk rapport 1978:6)

Social trygghet i de nordiske land: Utgifter og virksomhetens omfang 1974 (1974/75). Bergen 1978. 164 s., summary. (Nordisk statistisk skriftserie 34)

Tilastotietoja valtion eläkeistä ja valtiokonttorin elä-

keosaston toiminnasta vuodelta 1977. Helsinki 1978. 28 s.

Toivola, Osmo: *Sosiaaliturvan pääpiirteet*. 7. uusittu ja täydennetty painos. Julk.: Sosiaaliturvan Keskusliitto. Etelä-Suomen Kustannus Oy 1978. 277 s., kirjallisuutta, la-keja, asiasanahakemisto.

Työeläkepäivä Helsingissä 12. 12. 1978. Esitelmät. Julk.: Eläketurvakeskus (1978). Moniste.

Waris, Heikki: *Suomalaisen yhteiskunnan sosiaalipolitiikka*. 6. uusittu painos. Porvoo, WSOY 1978. XII + 350 s., kuv. (Sosiaalipoliittisen yhdistyksen julkaisu 5)

Våra pensionssystem — i dag och framtiden. Red.: Carl Ström—Yngve Zotterman. Stockholm. 1978. 236 s.

Kaija-Liisa Nissinen

PENTTI KOIVISTOINEN

Vakuutusosoikeuden päätöksiä

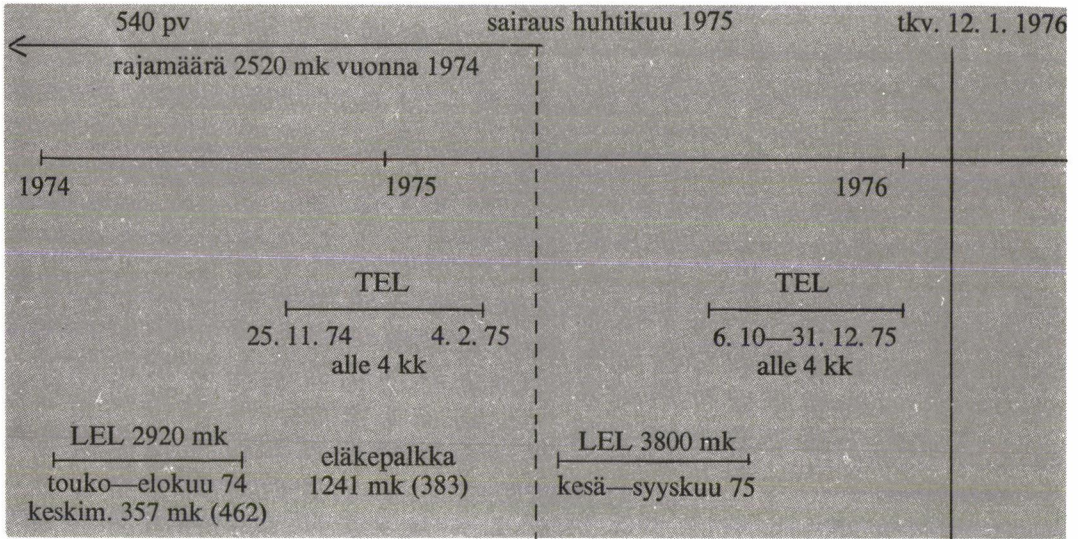
TULEVAN AJAN LEL-PALKKAN KORVAAMINEN TEL-PALKALLA

Vakuutusosoikeuden päätös
n:o 6301/77/2392

Annettu 7. 12. 1978

Työeläkekassa myönsi 3. 11. 1976 antamallaan päätöksellä 49-vuotiaalle Irmalle työ-

levän ajan eläkkeensä lasketaan 1 241 markan suuruisen TEL:n mukaisen keskikuu-kausipalkan mukaan ja 6. 10. 1975—31. 12. 1975 olleeseen työsuhteeseen oli sovellettava

kyvyttömyyseläkettä 127 markkaa 1. 2. 1976 alkaen. Irman eläkkeen suuruutta ratkaistaessa keskeiset tekijät ilmenevät seuraavasta piirroksesta.

Työeläkekassa myönsi täysitehoisen eläkkeen (tuleva aika tai tulevan ajan palkka mukana) LEL:n nojalla vuonna 1974 ansaittujen 4 282 markan sekä työkyvyttömyyden alkamisesta eläkeiän täyttämiseen laskettujen 71 360 markan suuruisen ansioiden perusteella. Molemmat markkamäärät ovat vuoden 1976 indeksissä. Lisäksi Työeläkekassan myöntämään eläkkeeseen sisältyivät piirroksista ilmenevät TEL-vapaakirjat.

Irma valitti eläkelautakuntaan ja vaati suurempaa eläkettä. Eläkelautakunta katsoi päätöksessään mm., että Irman eläke oli määrättävä ottamalla huomioon LEL 7 §:n 5 momentin säännöksen siten, että hänen tu-

TEL 4 §:n 4 momentin mukaista rajoitussäännöstä, koska hänen työkyvyttömyytensä oli aiheutunut sairaudesta, joka hänellä oli jo mainitun työsuhteen alkaessa ja koska työkyvyttömyys oli alkanut ennen kuin vuosi oli kulunut sanotun työsuhteen alkamisesta. Tämän vuoksi eläkelautakunta muutti Työeläkekassan päätöstä ja määräsi sen maksamaan eläkettä 475 mk kuukaudessa 1. 2. 1976 alkaen.

Nyt vuorostaan Työeläkekassa haki muutosta ja katsoi, että tulevan ajan eläke oli myönnettävä LEL-ansioiden perusteella, koska Irman työsuhte 25. 11. 1974—4. 2. 1975 ei ollut kestänyt vähintään neljää kuukautta. Lisäksi vuoden 1975 huhtikuun jälkeen alkaneitten työsuhteitten perusteella ei ollut eläkeoikeutta, koska Irmalla niiden alkaessa jo oli työkyvyttömyyden pääasiallisena syy-

nä oleva sairaus. Eläkelaitos vaati valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja eläkelaitoksen päätöksen poistamista sekä asian palauttamista eläkelaitokselle uutta käsittelyä varten.

VO hyväksyi kaikki Työeläkekassan vaatimukset Työeläkekassan esittämin perustein.

Täysitehoisesta eläkkeestä säädetään TEL 6 §:n 3 momentissa ja LEL 7 §:n 1 momentissa. Käsiteltävässä tapauksessa mielenkiinnon kohteena on kuitenkin LEL 7 §:n 5 momentti, missä säädetään LEL:n tulevan ajan palkan korvaamisesta TEL-palkalla tahi YEL- tai MYEL-työtulolla. Tätä säännöstä käytetään silloin, jos LEL 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun LEL:n ylemmän rajamäärän ansaitseminen on estänyt eläkkeen määräämisen TEL 6 §:n 3 momenttia soveltaen TEL-työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella ja näin määrätty eläkkeen perusteena oleva palkka tai työtulo vuosituloksi muutettuna olisi suurempi kuin keskimääräinen LEL-palkka. Tällöin LEL-palkka korvataan vuosituloksi muutetulla TEL-palkalla tahi YEL- ja MYEL-työtulolla.

LEL 7 §:n 5 momentin tarkoituksena on estää eläketurvan heikentyminen sellaisissa tapauksissa, joissa aikaisemmin TEL:n, YEL:n tai MYEL:n piiriin kuulunut työntekijä on välittömästi ennen työkyvyttömäksi tuloaan ansainnut LEL:n ylemmän rajamäärän. Eläketurva saattaa heikentyä erityisesti silloin, kun LEL-työsuhte on jäänyt lyhytaikaiseksi ja ansiot ovat ehkä vain vähän ylittäneet rajamäärän.

Lainkohdan soveltaminen edellyttää, että LEL-ansioiden hankkiminen on katkaissut edellisen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella kulumassa olevan ns. jälkikarensiajan (TEL 6 §:n 5 mom.), jolloin edellytykset tulevan ajan huomioon ottamiselle olisivat ilman LEL-ansioita olleet olemassa.

Irman eläkkeen perusteena oleva palkka on 25. 11. 1974 alkanessa TEL-työsuhteessa ollut suurempi kuin hänen keskimääräinen LEL-ansionsa. Niinpä eläkelautakunta katsoikin, että LEL 7 §:n 5 momentti on sovellettavissa. Irman tapauksessa TEL-työsuhte on kuitenkin ollut vasta huomioon

otettujen LEL-ansioiden jälkeen. Tällöin voidaan sanoa, etteivät LEL-ansiot ole ”syöneet” TEL:n tulevan ajan eläkeoikeutta. Pikkemminkin voidaan sanoa, että TEL-työsuhte on yrittänyt ”syödä” LEL:n tulevan ajan palkan. Yrittämisestä on kysymys sen vuoksi, ettei TEL-työsuhte ole jatkunut vähintään neljää kuukautta. Jos tuo neljän kuukauden vaatimus olisi täyttynyt, olisi TEL 6 §:n 5 momentista seurannut, että ”syöminen” olisi myös tapahtunut. Ratkaisu voidaan selittää niinkin, että LEL 7 §:n 1 momentin mukaiseen rajamäärään nousseet ansiot eivät *katkaissheet* TEL-työsuhteen jälkikarensiaikaa, vaan *estivät* sen muodostumisen.

PÄÄLUOTTAMUSMIEHEN PALKKIO OTETTIIN HUOMIOON TEL-PALKASSA

Vakuutusvoikeuden päätös

n:o 4241/77/2054

Annettu 27. 10. 1978

Eläkelaitos myönsi Arville vanhuuseläkettä 672 mk/kk 1. 12. 1975 alkaen. Eläkepalkkana otettiin huomioon Arvin työsuhte panimoon 12. 5. 1939—28. 11. 1975. Eläkepalkkana käytettiin vuosien 1974 ja 1975 keskimääräistä kuukausiansiota ilman panimon pääluottamusmiehen toimesta saatuja palkkioita.

Arvin valituksen johdosta eläkelautakunta katsoi päätöksessään, että Arvin toiminta yhtiön pääluottamusmiehenä on liittynyt niin läheisesti työsuhteeseen, että mainitusta toimesta saadut palkkiot on otettava huomioon eläkepalkkaa määrättäessä.

Arvi haki muutosta vielä eläkelautakunnan päätökseen uudistaen lautakunnalle esittämänsä. VO tutki asian ja katsoi, ettei ole esitetty syytä muuttaa valituksenalaista päätöstä.

Epäselvyyksiä aiheutui siitä, olisiko pääluottamusmiehen toimesta saadut palkkiot otettava huomioon TEL-palkassa vai oliko niitä pidettävä luottamustoimesta saatuina niin kuin toimen nimi saattaisi antaa aiheen olettaa. Jos palkkioita olisi pidettävä TEL:n tarkoittamasta luottamustoimesta saatuina,

ne jäisivät tässä tapauksessa eläketurvan ulkopuolelle. Näin sen vuoksi, että TEL:n luottamustoimivakuutus on vapaaehtoinen eikä Arvin työnantaja ollut hänelle tällaista etua järjestänyt. TEL 1 b §:n 2 momentissa on pyritty määrittelemään luottamustoimen käsite, mutta määritelmä on ymmärrettävästi varsin yleisluonteinen ja se on kirjoitettu siten, että se edellyttää nimenomaisesti, ettei henkilö tässä tehtävässään ole työsuhteessa.

Valaistusta työsuhteen ja pääluottamusmiehen toimen keskinäiseen suhteeseen tarjoaa työsopimuslain 53 §, joka vaatii, että työnantaja korvaa sen ansion, jonka pääluottamusmies menettää työaikana neuvotteluissa työnantajan edustajan kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituisissa tehtävissä. Näin oli myös Arvin tapauksessa menetelty. Hänelle oli annettu pääluottamusmiehen toimen hoitamista varten vapautusta työstään 6 t/viikko. Palkkaa ei ollut tämän johdosta alennettu, vaan hänelle oli maksettu palkka 8 tunnin työpäivän mukaan ja palkkio luottamusmiestoiminnasta työntekijöiden lukumäärän mukaan.

Lisäksi edellä mainittu säännös suojaa pääluottamusmiehen irtisanomiselta siten, ettei häntä voida irtisanoa ilman edustamiensa työntekijöiden enemmistön suostumusta muuta kuin silloin, kun työ kokonaan päättyy eikä voida järjestää muuta työtä, joka vastaa hänen ammattitaitoaan. Toisin sanoen työsuhde ja pääluottamusmiehen toimi ovat tiukasti "naimisissa" keskenään. Jos työsuhde päättyy, on pääluottamusmiehen toimesta luovuttava. Pääluottamusmiehen työsopimus taas voidaan ilman työntekijöiden enemmistön suostumusta irtisanoa työnantajan toimesta vain, mikäli työ päättyy eikä muuta sopivaa työtä voida järjestää.

Pääluottamusmiehen toimen on katsottava liittyvän niin läheisesti työntekijän työsuhteeseen, että toimesta maksetut palkkiot on otettava huomioon määrättäessä eläkkeen perusteena olevaa palkkaa työntekijän työsuhteesta.

Vaikka tapaukset eivät olekaan kaikilta osin rinnasteisia, vertaisin edellä selostettua problematiikkaa eläketurvan kannalta siihen

tilanteeseen, mikä vallitsee vakuutusyhtiöiden provisiopalkkaisten asiamiesten kohdalla. Heitä pidetään yleensä itsenäisinä yrittäjinä. Jos kuitenkin samanlaista asiamiestointia harjoittaa joku yhtiön vakinainen virkailija, pidetään saatuja ansioita yleensä TEL-palkkaan kuuluvina. Päätoimi ja sivutoimi ovat niin lähellä toisiaan, että tuo päätoimi ikään kuin imee sivutoimen ansiot saman eläkejärjestelyn piiriin.

ARJA SANKARI

Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan suosituksia

VOIDAANKO ALKOHOLIN JA LÄÄKEAINEIDEN VÄÄRIN- KÄYTTÄJÄÄ PITÄÄ TYÖKYVYTTÖMÄNÄ

Neuvottelukunnan pöytäkirja 37/78, kohta 2. Vuonna 1943 syntyneellä lentomekaanikolla on ollut alkoholiongelmia asevelvollisuusajoista lukien. Ammattiaan vastaavissa töissä lentomekaanikkona hän on työskennellyt 27. 1. 1969—1. 9. 1972 ja 27. 2. 1973—8. 10. 1974. Esimiehen ilmoituksen mukaan hakija on selviytynyt työstään keskinkertaisesti. Työskentelyä kuvattiin kuitenkin hermostuneeksi ja jännittyneeksi. Hakija saattoi olla pois työstä syytä ilmoittamatta, ja hänet irtisanottiinkin 8. 10. 1974 viikon jatkuneen luvattoman poissaolon jälkeen.

TYÖNTEKO VUODEN 1974 JÄLKEEN SATUNNAISTA

Lopetettuaan työn lentomekaanikkona hakija on ollut pitkään vailla minkäänlaista työtä. Vuonna 1975 hänellä on ollut LEL-ansioita vajaat 500 markkaa. Lokakuussa 1975 hän on mennyt kuljetusliikkeen palvelukseen ns. keikkamieheksi. Hän on ollut apumiehenä muuttotyössä silloin, kun työtä on ollut tarjolla. Työsuhde on ollut voimassa 23. 10. 1975—15. 10. 1976. Hakija on selviytynyt työstä normaalisti, kunnes ilmeisesti alkoholikäyttö on alkanut vaikeuttaa työskentelyä. Heinä—syyskuussa 1976 hakija on ollut pois työstä syytä ilmoittamatta. Saapuessaan työhön hän on ilmoittanut lopettavansa työn ja hakevansa eläkettä. Syksyn 1976 jälkeen hakijalla ei ole ollut työsuhteita. Hän on elänyt pääasiassa vaimonsa ansioiden ja huoltoavun turvin.

*VUODESTA 1973 LUKIEN MYÖS
LÄÄKEAINEIDEN VÄÄRINKÄYTTÄJÄ* Lääkärintilausuntojen mukaan hakijan alkoholiongelmat ovat pahentuneet vuodesta 1973 lähtien, ja alkoholin rinnalle on tullut lääkeaineiden väärinkäyttö. Hakija on vuodesta 1973 lukien ollut yhdeksän kertaa psykiatrisen sairaalan katkaisuhoidossa, keväällä 1975 alkoholistihuoltolassa ja keväällä

1977 sosiaalisairaalassa, missä hoito kuitenkin katkesi hakijan jouduttua kiinni lääkkeiden väärinkäytöstä. Sairaalahoitoon tuotaessa hakija on pari kertaa ollut tajuton, ja hänellä on ilmennyt vieroitusvaiheessa kouristuskohouksia.

EI SOMAATTISIA SAIRAUKSIA

Olllessaan sairaalahoidossa talvella 1978 hakija on vaikuttanut irralliselta, katkeroituneelta ja täysin tablettien käytöstä riippuvaiselta. Laboratoriotutkimusten mukaan maksa-arvot olivat normaalit eikä muitakaan elimellisen vaurion merkkejä havaittu. Psykologin testaus osoitti hakijan älykkyystason keskinkertaiseksi. Päihteiden käytöllä hän on pyrkinyt lievittämään levottomuuttaan, jännittyneisyyttään ja alemmuudentunteitaan.

KANSANELÄKE LYHYEKSI MÄÄRÄAJAKSI

Sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa hakijalle on maksettu mm. vuonna 1975 runsaan sadan päivän ajan tuskaneuroosin perusteella. Viimeksi päivärahaa on suoritettu touko—kesäkuussa 1976 saman diagnoosin perusteella noin puoleltoista kuukauden ajan. Sen jälkeen tehdyt kaksi hakemusta on hylätty työdellöityksen puuttumisen vuoksi. Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä hakijalle on myönnetty 1. 3.—31. 8. 1977, eli vain ajan, jonka hakija työn teon lopettamisen jälkeen on ollut sairaalahoidossa. Työeläkehakemus on tullut vireille toukokuussa 1978.

NEUVOTTELUKUNTA: EI TYÖKYVYTTÖN

Neuvottelukunta päätyi yksimielisesti suosittelemaan, ettei hakijan voida katsoa olevan työeläkelakien tarkoittamassa mielessä työkyvyttön, minkä vuoksi hänen eläkehakemuksensa olisi hylättävä.

*ALKOHOLISMI HARVOIN YKSIN
TYÖKYKYÄ ALENTAVA SAIRAUS* Neuvottelukunnassa on aikaisemminkin pohdittu, milloin alkoholia väärin käyttävän hen-

kilön voidaan katsoa olevan työeläkelakien tarkoittamassa mielessä sairas ja työkyvytön. Kuitenkin useimmissa näistä tapauksista alkoholin käyttö on liittynyt muuhun sairaustilaan. Mikäli alkoholin liikakäyttö on jo ehtinyt aiheuttaa pitkäaikaisia tai pysyviä psyykkisiä tai fyysisiä vaurioita, on ratkaisu yleensä melko selvä ja eläkkeen myöntäminen hyvin perusteltavissa. Samoin on asla, jos alkoholin väärinkäyttö on selvästi muun sairauden, esimerkiksi vaikean sielullisen häiriintyneisyyden seurausilmiö. Selostettu tapaus on sikäli poikkeuksellinen, että eläkkeenhakijalla ei voitu alkoholin ja lääkeaineiden väärinkäytön lisäksi osoittaa olevan mainittavampaa hoitoa vaativaa sairautta.

IÄLLÄ SUURI MERKITYS

Keskusteltaessa tapauksen ratkaisusta korostettiin varsinkin hakijan nuorta ikää. Todettiin, että nuorelle alkoholin väärinkäyttäjälle eläke tulisi myöntää vain erittäin tiukoin ehdoin. Näin vältetään liian varhainen työkyvyttömäksi leimaaminen ja tuetaan työhalukkuutta. Eläkkeen myöntämisen vailla somaattisia sairauksia olevalle nuorelle hakijalle, jonka työkyvyn ennuste ei vielä vaikuta toivottomalta, arveltiin olevan omiaan alentamaan kuntoutus- ja työmotivaatiota. Neuvottelukunnan kielteiseen kantaan lienee vaikuttanut myös Kansaneläkelaitoksen edellä selostettu ratkaisu lyhyestä määräaikaiseläkkeestä.

Myös eläkkeen myöntämistä puoltavia seikkoja tuli keskusteluissa esiin. Nuoresta iästä huolimatta hakijalle on jo kehittynyt vaikea-asteinen alkoholi- ja lääkeaineriippuvuus, joista jälkimmäistä pidetään yleensä vielä edellistä vaikeampana hoitoa ajatellen. Sairauden vaikea-asteisuutta kuvaavat myös hakijan lukuisat sairaalahoidot ja satunnainen työnteko sekalaisissa, ammattia vastaimattomissa tehtävissä. Nämä seikat jäivät kuitenkin vaa'an kevyemmälle puolelle esittäessä ratkaisua tähän vaikeana pidettyyn ja periaatteellistakin merkitystä omaavaan tapaukseen.

TYÖKYVYTTÖMÄN LAPSEN PERHE-ELÄKKEEN JATKAMINEN 18 VUODEN IÄN TÄYTTÄMISEN JÄLKEEN

Neuvottelukunnan pöytäkirja 1/79, kohta 6. S.K.:lle, joka on syntynyt 12. 8. 1960, on myönnetty hänen syyskuussa 1968 kuolleen äitinsä jälkeen TEL:n mukainen perhe-eläke 1. 10. 1968 alkaen. Eläke on päättynyt elokuussa 1978 lapsen täytettyä 18 vuoden iän.

Eläkkeen jatkohakemuksen johdosta neuvottelukunnalta on tiedusteltu, onko S.K.:lla katsottava olevan TEL 4 a §:n 2 momentin perusteella oikeus perhe-eläkkeeseen edelleen 18 vuoden iän täyttämisen jälkeenkin.

TEL 4 a §:N 2 MOMENTTI

Mainitun lainkohdan mukaan lasta pidetään edunsaajana, jos hän edunjättäjän kuollessa ei ollut täyttänyt 18 vuotta. Samoin pidetään edunsaajana sellaista edunjättäjän kuollessa 18, mutta ei 21 vuotta täyttänyttä, TEL 4 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla pitkäaikaisesti työkyvyttöntä lasta, jonka työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän täytti 18 vuotta.

HENKISTÄ JÄLKEENJÄÄNEISYYTTÄ LAPSESTA LUKIEN

S.K.:n varhaiskehitys on ollut hidasta. Hän on käynyt kolme luokkaa apukouluu. Sen jälkeen hän on ollut opetuskodissa, missä hänen koulumenestyksensä on ollut keskin-kertaista. Psykologin testauksessa vuonna 1970 S.K.:n älykkyydosamäärä oli 57. Heikon suorituskyvyn todennäköisenä syynä pidettiin aivovauriota sekä virikkeetöntä ja sosiaalisesti heikkoa kasvuympäristöä. Marraskuussa 1978 S.K. suoritetuissa tutkimuksissa S.K.:n somaattisessa tilassa ei havaittu poikkeavaa. Terveyskeskuspsykologin testauksessa hän vaikutti lievästi kehitysvammaiselta. Visuaalinen hahmotuskyky jäi viisi- ja puolivuotiaan tasolle. Looginen päättelykyky sekä symbolien ja kokonaisuuksien hahmot-taminen vastasi 11—12-vuotiaiden tasoa.

Kysymyksiä ja vastauksia

EI TYÖSUHTEITA

S.K. osaa lukea ja kirjoittaa. Hän on aloittanut opiskelun erityiskansanopistokurssilla 3. 10. 1978. Kurssi päättyi keväällä 1979. Työelämässä S.K. ei ole ollut mukana. Kansaneläkelaitos on maksanut S.K.:lle perhe-eläkettä 16 vuoden iän täyttämiseen saakka. Sen jälkeen hänelle on myönnetty kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke toistaiseksi.

NEUVOTTELUKUNTA: PERHE-ELÄKETTÄ JATKETTAVA

Neuvottelukunta katsoi yksimielisesti, että S.K.:ta on pidettävä TEL:n tarkoittamassa mielessä pitkäaikaisesti työkyvyttömänä ja työkyvyttömyyden on katsottava alkaneen ennen kuin hän täytti 18 vuoden iän. Tämän vuoksi S.K.:lle myönnettyä TEL:n mukaista perhe-eläkettä tulisi TEL 4 a §:n mukaisesti jatkaa ainakin vuoden 1979 loppuun saakka.

TYÖKYVYTTÖMYYS ILMEISTÄ

Tapausta pidettiin neuvottelukunnassa melko selvänä. Katsottiin lääkärintuomion kiistatta käyvän ilmi, ettei S.K. henkisen jälkeensä jääneisyyden vuoksi ainakaan vielä ole kykenevä työmarkkinoille. Myöskin pidettiin selvänä, että S.K.:n työkyvyttömyys on TEL:n tarkoittamalla tavalla alkanut jo ennen kuin hän täytti 18 vuoden iän. Eläke suositeltiin myönnettäväksi vuoden 1979 loppuun, mihin mennessä S.K.:n oletettiin suorittaneen kansanopistokurssin. Sen jälkeen hänellä on noin puolen vuoden ajan ennen eläkkeen päättymistä mahdollisuus hakeutua työelämään, mikäli terveydentila sen sallii.

Osa kysymyksistä liittyy vuoden 1980 alussa voimaan tuleviin lainmuutoksiin, joita selostetaan toisaalla lehdessä.

Kysymys: — Työntekijä, joka on syntynyt vuonna 1915, on jäänyt pois työstä marraskuussa 1978. Miten määrättyä eläke, johon sisältyy rekisteröityä lisäetua, kun eläkeikä on 65 vuotta?

Vastaus: — Työntekijä täyttää 65 vuotta vuonna 1980, joten vanhuuseläkkeen uusi laskusääntö koskee häntä. Näin ollen eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi lasketaan todellisen työsuhdeajan lisäksi vuoden 1979 alun ja eläkeiän täyttämisaikajohdan välinen aika. Näin menetellään sekä perus- että lisäedun osalta.

Kysymys: — Ennen 1. 5. 1978 voimaantullutta lainmuutosta TEL:n mukaista perhe-eläkettä ei maksettu takautuvasti ilman erityistä syytä vuotta pitemmältä ajalta ennen sen hakemista. Laskettiin tämä takautuva aika päivälleen taaksepäin hakemuksen vireilletulopäivästä?

Vastaus: — Mainittu takautuva aika laskettiin vanhojen säännösten mukaan päivälleen vuosi taaksepäin hakemuksen vireilletulopäivästä. Jos edunjättäjä olisi kuollut esimerkiksi vuonna 1975 ja hakemus tullut vireille 7. 12. 1978, perhe-eläke olisi alkanut 7. 12. 1977. — Uusien 1. 5. 1978 voimaantulleiden säännösten mukaan perhe-eläkettä ei ilman erityistä syytä suoriteta takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta.

Kysymys: — Neuvostoliitossa työskentelee vakinaisesti suomalaisen työnantajan palveluksessa suomalainen työntekijä, jonka palkka maksetaan Suomeen. Työntekijä elää Neuvostoliitossa siellä maksettavan päivärahaturvin. Onko tämä päiväraha katsottava TEL-palkaksi?

Vastaus: — Aikaisemman käytännön mukaan päivärahoja ei katsottu ennakkoperintälain mukaisiksi suorituksiksi, vaikka osaa niistä olisikin verotettu lopullisen verotuksen yhteydessä palkkatulona. Päivärahoja ei verotettavaltakaan osalta otettu huomioon eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrät-

täessä (VO:n päätös n:o 9319/74/1434).

Verohallitus antoi 1. 9. 1977 päätöksen työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa (706/77). Päätös perustuu tulo- ja varallisuusverolain muutokseen, jolla mm. matkakustannusten verovapaiden korvausten määrät sidottiin valtion kulloinkin suorittamiin korvauksiin. Päätöstä on sovellettu ennakonperinnässä 1. 10. 1977 alkaen. Vuodesta 1977 toimitettua lopullista verotusta varten verohallitus antoi matkakustannusten korvauksesta vastaavansisältöisen päätöksen. Verohallitus antoi myös 2. 3. 1978 päätöksen työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa (257/78). Vastaava lopullista verotusta koskeva päätös annettiin 14. 12. 1978 (1135/78).

Uusien säännösten mukaan ovat päivärahat siltä osin kuin ne ylittävät valtion virkamiehille suoritettavien päivärahojen määrän palkkaa, josta on toimitettava ennakonpidätys, ellei työntekijä näytä ylittävänkin osan menneen kuluihin. Näin ollen verohallituksen päätöksen 706/77 voimaantulon 1. 10. 1977 jälkeen suoritettuja päivärahoja pidetään myös TEL-palkkana valtion päivärahat ylittävältä osalta, sikäli kuin ne ovat veronennakonpidätyksen alaisia.

Edellä mainituissa verohallituksen päätöksissä on ilmoitettu myös ulkomailla tehdystä työmatkasta suoritettavan päivärahan enimmäismäärä. Päivärahan ennakonpidätyksestä vapaa enimmäismäärä on Neuvostoliitossa nykyisin 170 Suomen markkaa. Mikäli päiväraha ylittää tämän määrän, ylimenevä osa on katsottava TEL-palkaksi, mikäli ylimenevää osaa ei näytetä menneen kuluihin.

Kysymys: — Mistä tietää onko henkilöllä mahdollisuus saada esimerkiksi so-li-ta-eläkkeitä, jotta voisi ilmoittaa, että yhteensovitusta ehkä muuttaa eläkkeen määrää?

Vastaus: — Tieto so-li-ta-eläkkeistä selviää yleensä vasta eläkehakemuksesta. Vain siinä tapauksessa, että henkilö jo saa esimerkiksi julkisen sektorin vanhuuseläkettä, saa vihjeen ko. eläkkeestä Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteriotteelta. Vanhuus-

eläkkeen ennakoilmoitukseen merkitään tunnus siitä, että yhteensovitus saattaa vaikuttaa eläkkeeseen vain silloin, kun eläkelaitoksella ilmoitusta tehdessään on tiedossa, että henkilö tulee saamaan muutakin yhteensovituksessa huomioonotettavaa eläkettä (esimerkiksi Eläketurvakeskuksen rekisteriotteella on tietoja muiden eläkejärjestelmien palvelussuhteista).

Kysymys: — Voidaanko TEL-eläke maksaa kertasuorituksena tapauksessa, jossa pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa tarkoitetun eläkkeiden yhdistämisen takia Suomesta maksetaan vapaakirjaeläkettä? Vapaakirjan määrä on alle 10 markkaa.

Vastaus: — Yhdistämisen takia vapaakirjaeläkkeenä maksettavaa eläkettä ei voida maksaa kertasuorituksena. Eläke on periaatteessa täysitehoinen eläke, joka maksetaan vapaakirjaeläkkeenä ja mahdollisena erotuseläkkeenä. Jos eläke toisesta maasta lakkaa tai keskeytyy, on toisen maan maksettava eläkkeensä täysitehoisena.

Kysymys: — Jos tuleva aika liittyy LEL-, MYEL- tai YEL-eläkkeeseen, voidaanko eläke myöntää 65 vuoden iässä siitä huolimatta, että 64 vuoden iässä alkanut TEL-työsuhte jatkuu yli 65 vuoden iän täyttämisen? Entä vapaakirjat?

Vastaus: — Jos kysymyksessä tarkoitettu LEL-, MYEL- tai YEL-toiminta on jatkunut 65 vuoden ikään, voidaan niihin perustuva eläke ETK:n yleiskirjeen 6/77 kohdan 2.2. ohjeen mukaan myöntää eläkeiästä. Samalla myönnetään myös mahdolliset vapaakirjat.

— Jos sen sijaan edellä tarkoitettu LEL-, MYEL- tai YEL-toiminta on päätynyt ennen eläkeikää, kysymyksen vastaus riippuu siitä, katsotaanko kyseessä olevasta LEL-, MYEL- tai YEL-toiminnasta muodostuvan vapaakirjan vai ei. Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan vahvistettavana Eläketurvakeskuksen ensi vuoden lainmuutoksen johdosta esittämät muutokset vapaakirjan ehtoihin ja perusteisiin. Muutosesityksessä on lähdetty siitä, ettei vapaakirjan ehtoja ja perusteita tule sovellettavaksi silloin, kun eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan eläke-

HELENA TAPIO

Uutta työeläkelainsäädäntöä

ikään asti. Mikäli muutokset vahvistetaan esitetyssä muodossa, voidaan kyseessä oleva LEL-, MYEL- tai YEL-eläke myös tässä tapauksessa myöntää 65 vuoden iästä.

Kysymys: — Henkilön työsuhde on ollut ajalla 1. 1. 1971—15. 1. 1972. Hän on syntynyt 12. 8. 1915. Hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke vapaakirjaperustein 1. 1. 1974 alkaen. Mistä alkaen lasketaan tuleva aika? Otetaanko vanhuuseläkkeessä 1. 9. 1980 alkaen tuleva aika huomioon vai myönnetäänkö eläke vapaakirjaperustein?

Vastaus: — Työntekijällä ei ole eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa sen kalenterivuoden aikana, jolloin hän täyttää 63 vuotta. Näin ollen vanhuuseläkkeeseen ei oikeuta 63 vuoden täyttämivuoden lopun ja eläkeiän täyttämispäivän välinen aika. Työkyvyttömyyseläke tulee siten muuttua samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 1. 9. 1980 alkaen.

Kysymys: — Miten valvotaan, että tuleva aika tulee otetuksi huomioon, jos henkilöllä on useita lyhyitä työsuhteita sinä kalenterivuonna, jona hän täyttää 63 vuotta?

Vastaus: — Toimittaessaan eläkelaitoksille vanhuuseläkkeen laskentakehotukset sinä vuonna, jona henkilö täyttää 64 vuotta, Eläketurvakeskus tutkii, onko tuleva aika otettava eläkkeessä huomioon ja mihin työsuhteeseen se liitetään. Kyseisen työsuhteen vakuuttaneelle laitokselle, joka saa Eläketurvakeskuksesta laskentakehotuksen, ilmoitetaan rekisteriotteella se työsuhde, johon tuleva aika on liitettävä.

Kysymys: — Vuonna 1915 syntynyt työntekijä irtisanotaan helmikuussa 1979, ja saa työvoimaviranomaisten todistuksen marraskuussa 1979. Miten eläke määräytyy?

Vastaus: — Koska todistus annetaan vuonna 1979, siis ennen lainmuutoksen voimaantuloa, määräytyy työttömyyseläke nykyisten säännösten mukaisesti. Työttömyyseläkkeen alkamisaika, helmikuu 1980, ei ratkaise sitä, sovelletaanko nykyisiä vai uusia säännöksiä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön PÄÄTÖS työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä tarkoitetun palkkaindeksiluvun vahvistamisesta (847/78).

Annettu Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1978.

Päätöksellä vahvistettiin vuoden 1979 palkkaindeksiluvuksi 608.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön PÄÄTÖS työntekijäin eläkelain 19 §:n 1 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 4 momentissa, maatalousyrittäjien eläkelain 12 §:n 2 momentissa ja yrittäjien eläkelain 12 §:n 3 momentissa tarkoitetun viivästymiskoron määräämisestä (878/78).

Annettu Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1978.

Päätöksellä määrättiin viivästymiskoron enimmäismääräksi 13,25 prosenttia 1. 1. 1979 lukien.

LAKI työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vakuutusmaksun väliaikaisesti alentamisesta vuonna 1979 (918/78).

Annettu Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1978.

Laila alennettiin TEL:n ja LEL:n mukaista vakuutusmaksua vuonna 1979 väliaikaisesti 0,5 prosenttiyksiköllä. Vakuutusmaksu on sanottu alennus ja vuoden 1978 maksun alennuksen kuoletus huomioon ottaen 11,7 prosenttia.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön PÄÄTÖS maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun perusprosentin ja yrittäjien eläkelain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun maksuprosentin vahvistamisesta (922/78).

Annettu Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1978.

Päätöksellä vahvistettiin MYEL:ssä ja YEL:ssä tarkoitetuksi perus- ja maksuprosentiksi 12 vuonna 1979.

LAKI työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta (980/78).

Annettu Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1978.

Uusia yleiskirjeitä

LAKI valtion eläkelain 7 §:n muuttamisesta (1040/78).

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1978.

Laeilla muutettiin eläkkeen perusteena olevan palkan määräämistä koskevia säännöksiä siten, että enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta valitaan ansiotasoltaan kaksi keskimmäistä vuotta nykyisen kahden parhaan vuoden sijasta. Lait tulivat voimaan 1. 1. 1979. Kuitenkin sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä, jos eläkkeen perusteena olevan palkan laskemisessa huomioon otettava paras kalenterivuosi on ennen lain voimaantuloa.

LAKI työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta (151/79).

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1979.

LAKI lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta (152/79).

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1979.

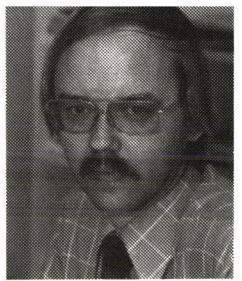
Laeilla parannettiin pienen lapsen hoidon vuoksi työstä poisjääneen äidin eläketurvaa siten, että hänen työkyvyttömyyseläketurvansa säilyy täysitehoisena eli siihen oikeuttavana otetaan huomioon myös aika työkyvyttömäksi tulosta eläkeikään niin kauan kuin hänellä on hoidettavanaan kolme vuotta nuorempi lapsi.

- N:o 26 1. 11. 1978 Eläkepalkkaan luettavista ansioista ja eläkepalkan määräytymisestä
- N:o 27 1. 11. 1978 1. 1. 1980 voimaan tulevat työeläkelakien muutokset
- N:o 28 1. 11. 1978 1. 1. 1980 voimaan tulevien lainmuutosten vaikutus tietolii-kenteeseen
- N:o 29 10. 11. 1978 Vuoden 1979 palkka-indeksiluku ja työeläkelaeissa sää-detyt markkamäärät vuoden 1979 palkka-indeksilukua vastaavina
- N:o 30 24. 11. 1978 Vastuunjakoperusteet 1. 1. 1978 alkaen
- N:o 31 27. 11. 1978 Eläketurvakeskuksen kustannusten korvaamiseksi suori-tettavan lopullisen maksun ja ennak-komaksun perusteissa esiintyvien eräiden kertoimien sekä vastuunja-koperusteissa esiintyvien eräiden ker-toimien arvot vuosille 1978 ja 1979
- N:o 32 28. 11. 1978 Tietojen antaminen suo-jatyöntekijän saamista eläke-eduista
- N:o 33 29. 11. 1978 Työeläkevakuutusmak-sun viivästymiskorko
- N:o 34 30. 11. 1978 Uusittu eläketapahtuma-kortti ja sen täyttöohjeet
- N:o 35 1. 12. 1978 LEL-keskipalkat vuodel-le 1979
- N:o 36 4. 12. 1978 Rekisteröimiskelpoiset li-säedut
- N:o 37 8. 12. 1978 Asia: Laki työntekijäin eläkelain mukaisen vakuutusmaksun väliaikaisesta alentamisesta vuonna 1979.
- N:o 38 13. 12. 1978 Asia: Yhteensovitukses-sa huomioon otettava VEL-eläkkeen määrä.
- N:o 39 15. 12. 1978 Kansaneläke ja perhe-eläke 1. 1. 1979 lukien
- N:o 40 18. 12. 1978 Hallituksen esitys työn-tekijäin eläkelain 6 §:n ja lyhytaikai-sissa työsuhteissa olevien työnteki-jäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta
- N:o 41 20. 12. 1978 Vastuunjakoperusteissa esiintyvien eräiden kertoimien arvot vuodelle 1979
- N:o 1 3. 1. 1979 Uusi muutoksenhakuohje-lomake

Vuoden 1979 indeksilukua vastaavat markkamäärät

		Alkuper.	Ind. 608
TEL 1 §:n 1 mom.	TEL:n piiriin kuuluminen	90,00	385,35
TEL 8 §:n 2 mom.	Jos yhteensovitusperuste ylittää 586 mk/ kk (ind. 142) kansaneläke huomioitava	586,00	2 509,07
LEL 5 §:n 1 mom.	LEL-eläkkeeseen oikeuttavien LEL-palk- kojen alaraja vuodessa	200,00	1 216,00
LEL 7 §:n 1 mom.	Tulevaan aikaan oikeuttavien LEL-palk- kojen määrä vuodessa	800,00	4 864,00
LEL 7 §:n 4 mom.	Jos LEL-työntekijällä myös oikeus täyteen MYEL-työkyvyttömyyseläkkeeseen niin LEL:n tulevaan aikaan oikeuttava LEL- ansio 200 mk vuodessa	200,00	1 216,00
YEL 1 §:n 3 mom.	YEL:n piiriin kuulumisen alaraja	180,00	770,70
YEL 7 §:n 1 mom.	Vahvistettavan vuotuisen työtulon suurin markkamäärä	50 000,00	154 314,72
YEL 9 §:n 2 mom.	YEL vakuutusmaksun määräytyminen } }	3 000,00 10 000,00 8 000,00	9 258,88 30,862,94 24 690,36
YEL 19 §:n 5 mom.	YEL vähimmäiseläkettä laskettaessa huo- mioitava rajamäärä	20 000,00	61 725,89
MYEL 1 §:n 3 mom.	MYEL:n piiriin kuulumisen alaraja	500,00	1 543,15
MYEL 8 §:n 2 mom.	MYEL-työtulon määräytyminen maa- talousmaan hehtaarien perusteella } }	550,00 225,00 125,00 50,00 2 200,00	1 697,46 694,42 385,79 154,31 6 789,85
MYEL 8 §:n 2 mom.	Poronomistajan vuotuisen työtulon mää- räytyminen	35,00	108,02
MYEL 10 §:n 1 mom.	MYEL-vakuutusmaksun määräytyminen .	8 000,00	24 690,36
MYEL 19 §:n 3 mom.	Yhteensovitusperustetta valittaessa MYEL- työtulona otettava huomioon vähintään 6 000 mk/v.	6 000,00	18 517,77
MYEA 17 §:n 2 mom.	MYEL-työtulo suurempi kuin 2 200 mk vuoden alussa, vak.maksun maksupäivät 28. 2. ja 31. 8. MYEL-työtulo pienempi tai yhtä suuri kuin 2 200, maksupäivä 31. 5.	2 200,00	6 789,85
YEL 3 §:n ja MYEL 4 §:n soveltamisesta annetun päätöksen 1 §	Työkyvyttömyys- ja vanhuuseläke oltava vähintään 250 mk/kk, jotta voidaan myönt- ää vapauttaminen YEL- ja MYEL-va- kuuttamisvelvollisuudesta	250,00	771,57
TEL 19 b §:n 4 mom.	Kertasuorituksena voidaan maksaa van- huus- tai perhe-eläke tai vapaakirjaan pe- rustuva täysi työkyvyttömyyseläke, jos elä- ke ennen yhteensovitusta on pienempi kuin 2,50 mk/kk	2,50	10,70

Muutoksia eläkkeissä ulkomailla

RUOTSIN OSAELÄKE EHDOTETAAN ULOTET- TAVAKSI ITSENÄISIIN YRITTÄJIIN

Ruotsin hallitus ehdotti marraskuussa 1978 parlamentille antamassaan lakiehdotuksessa osaeläkejärjestelmän ulottamista koskemaan palkansaajien lisäksi omaa työtään tekeviä itsenäisiä yrittäjiä.

Osaeläkkeen saadakseen yrittäjän on vähennettävä työaikaansa ainakin puolella. Osa-aikatyöhön siirtymisen jälkeen työajan on pääsääntöisesti oltava keskimäärin vähintään 17 tuntia viikossa. Kuten palkansaajilla osaeläke edellyttää lisäksi, että vakuutetulla on ollut lisäeläkkeeseen (ATP) oikeuttavaa tuloa vähintään 10 vuodelta 45 ikävuoden täyttämisen jälkeen.

Yrittäjään, joka osaeläkkeelle siirtymisen jälkeen toimii sekä yrittäjänä että palkansaajana, sovelletaan yrittäjiä koskevia säännöksiä myös palkansaajana tehdyn työn osalta.

Osaeläke maksetaan osa-aikatyöhön yhdistettynä 60 ja 65 ikävuosien välillä.

Osaeläkkeen suuruus on 65 % siitä määrästä, millä tulo on osa-aikatyöhön siirtymisen johdosta pienentynyt. Eläkkeen laskemisessa käytettävä tulo määrätään keskimääräisenä ATP-tulona niiltä kolmelta vuodelta, jotka ovat välittömästi edeltäneet työajan vähentämistä.

Uusi osaeläkelaki ehdotetaan tulevaksi voimaan tammikuun alusta 1980.

Yrittäjät kustantavat itse

omat osaeläkkeensä. Työnantajien vakuutusmaksu palkansaajien osaeläkettä varten on tällä hetkellä 0,25 % palkasta. Hallitus ehdottaa tämän maksun nostamista 0,5 %:iin vuoden 1980 alusta. Se tulisi koskemaan myös yrittäjiä. — Nykyisillä vakuutusmaksu-erusteilla osaeläkerahastoon on muodostunut vajausta. Vuoden 1978 lopussa alijäämä oli 120 miljoonaa kruunua ja kuluun vuoden lopussa se lienee jo 450 miljoonaa kruunua.

Uuteen osaeläkelakiin on tehty eräitä pienehköjä palkansaajien osaeläkkeitä koskevia teknisiä tarkistuksia.

TANSKASSA ENNAKKO- ELÄKE TYÖTTÖMYYS- VAKUUTUKSESTA

Tammikuun alusta 1979 on Tanskassa ryhdytty työttömyysvakuutuksesta maksamaan ennakkoeläkkeitä 60 vuotta täyttäneille, vapaaehtoisesti eläkkeelle jääville palkansaajille. Eläkkeen saadakseen vakuutetun on pitänyt kuulua työttömyysvakuutukseen vähintään viiden vuoden ajan.

Eläkkeen määrä riippuu eläkeajan pituudesta. Ensimmäiseltä 30 kuukaudelta eläke on enintään Dkr 73 868 vuodessa, Dkr 59 094 vuodessa seuraavilta 24 kuukaudelta ja Dkr 44 231 vuodessa jäljellä olevalta ajalta yleisen eläkeiän — 67 vuotta — täyttämiseen saakka. Eläke ei kuitenkaan saa ylittää 90 % työsäoloajan loppupalkasta.

Ennakkoeläke rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen

vakuutusmaksuilla. Työnantajien vakuutusmaksut ovat palkasta riippuen 506—708 kruunua ja vakuutettujen 135—472 kruunua.

Lehtitietojen mukaan ennakkoeläkejärjestelyn uskotaan vapauttavan noin 15 000 työpaikkaa maan 180 000 työttömän käyttöön.

TANSKAN MIES- LESKILLE PERHE-ELÄKE PALKANSAAJIEN LISÄ- ELÄKEJÄRJESTELMÄSSÄ

Palkansaajien lisäeläkejärjestelmässä on ryhdytty maksamaan perhe-eläkkeitä myös miesleskille täysin samoilla perusteilla kuin naisille.

Leskeneläke edellyttää, että leski on täyttänyt 62 vuotta ja avioliitto oli jatkunut ainakin 10 vuoden ajan. Edunjättäjän edellytetään kuuluneen järjestelmään vähintään 10 vuoden ajan.

Mikäli vakuutetulla on oikeus omaan vanhuuseläkkeeseen lisäeläkejärjestelmästä, hän saa joko oman eläkkeensä tai leskeneläkkeen riippuen siitä kumpi on suurempi.

RANSKASSA SOSIAALI- VAKUUTUS MIINUKSELLA

Ranskan sosiaalivakuutusta odotti vuoden 1978 lopussa 6 miljardin frangin alijäämä. Tulot olivat 266 ja menot 272 miljardia frangia. Ranskan sosiaalivakuutuksen rahoitus toimii lähes puhtaalla jakoperiaatteella. Edellä mainitusta 6 miljardin frangin alijäämäästä vanhuuseläkevakuutuksen osuus on noin 90 %.

**SAKSAN LIITTOTASA-
VALLASSA ELÄKKEIDEN
INDEKSIMUUTOKSET
VUOSINA 1977 JA 1978**

Saksan Liittotasavallan toimihenkilöiden ja työntekijöiden eläkejärjestelmät ovat jo jonkin aikaa olleet taloudellisissa vaikeuksissa. Vaikeudet johduttavat maan taloudellisen kasvun heikentymisestä, työvoiman supistumisesta, ylitöiden tekemisen vähentymisestä, yli 900 000 työttömästä (työttömyysaste on 4,5 %) ja osa-aikatyön yleistymisestä. Seurauksena on ollut vakuutusmaksutulojen aleneminen. Eläkkeensaajien määrä on sitä vastoin kasvanut, osittain vuonna 1973 tehtyjen eläkekäjäjärjestelyjen seurauksena.

Vuodesta 1957 eläkkeet ja eläkeperusteet ovat olleet sidottuja palkkatasossa tapahtuvaan kehitykseen. Palkat ja eläkkeet eivät ole kuitenkaan kulkeneet "yhtä aikaa" kuten seuraava asetelma osoittaa:

	Netto- palkkojen kasvu	Eläk- keiden kasvu
1957—69	115,7 %	110,5 %
1969—78	98,1 %	123,7 %

Eläkkeiden tarkistus on tapahtunut erityisen kertoimen avulla, joka perustuu aikaisempien vuosien kaikkien vakuutettujen keskiansion ja sen perusteella lasketun "eläkekeskiarvon" kehitykseen. Viimeksi mainittu tarkoittaa kaikkien vakuutettujen vakuutusmaksujen perusteena olevaa keskiansiota kolmelta

viimeiseltä vuodelta — tarkistusvuosi ja sitä edeltävä vuosi poisluettuina (eli esim. vuoden 1977 eläkekeskiarvo perustuu vuosien 1973, 1974 ja 1975 kaikkien vakuutettujen keskiansioon). Huomioon otettaville ansioille on asetettu rahamääräinen yläraja. Eläkkeen tarkistuskerroin on tarkistusvuotta edeltävän vuoden "eläkekeskiarvon" suhde sitä edeltävän vuoden vastaavaan keskiarvoon. Eläkkeiden tarkistus on tehty kerran vuodessa — heinäkuussa.

Tästä eläkkeiden indeksitarkistuksesta poikettiin vuonna 1977, jolloin heinäkuun 1978 eläkkeiden korotus päätettiin siirtää tammikuun 1979 alkuun. Lisäksi päätettiin, että tarkistuksessa tammikuussa 1979 käytettävä "eläkekeskiarvo" lasketaan vuosien 1975, 1976 ja 1977 kaikkien vakuutettujen keskiansion perusteella. Näin olisi hypätty vuoden 1974 yli, koska sillä voimakkaana inflaatiovuotena olisi ollut "haitallinen" vaikutus tarkistuksessa.

Eläkkeisiin maksettava lapsikorotus irrotettiin kokonaan indeksitarkistuksesta. Lisäksi

tehtiin eräitä vakuutusmaksujen suoritusajankohtaa koskevia muutoksia.

Vuonna 1978 indeksitarkistusmenettelyyn tehtiin uusia muutoksia, joilla osittain kumottiin edellisen vuoden muutokset. Ennen muuta tämä koskee tammikuun 1979 indeksitarkistusta. Vuoden 1978 eläketarkistuslailla päätettiin, että eläkkeet irrotetaan väliaikaisesti — vuosiksi 1979—1981 — sidonnaisuudestaan palkkatason kehitykseen. Tarkoitus on, että vuoden 1982 alussa eläkkeet jälleen tarkistetaan palkkatason muutosten perusteella siten kuin edellä on selostettu.

Mainittuina kolmena vuonna eläkkeitä korotetaan seuraavasti: 4,5 % tammikuussa 1979, 4 % tammikuussa 1980 ja samoin 4 % tammikuussa 1981. Näillä prosenttimäärillä eläkkeiden lasketaan nousevan vähemmän kuin palkkojen mutta ylittävän kuitenkin inflaation määrän. Seuraava asetelma osoittaa eläkkeiden tarkistuksen muutoksen vaikutukset vanhaan lakiin verrattuna.

Vuosi	Eläkkeiden tarkistus					
	Vanhan lain mukaan			Uuden lain mukaan		
	DM	muutos % vuo- dessa	yht.	DM	muutos % vuo- dessa	yht.
1977	1 000			1 000		
1979	1 072	+7,2		1 045	+4,5	
1980	1 146	+6,9		1 087	+4,0	
1981	1 216	+6,1	+21,6	1 130	+4,0	+13,0

Lakiin sisällytettiin ensimmäisen kerran ns. riskiklausuuli epäsuotuisan taloudellisen kehityksen varalta. Jos keskiansiot jäävät enemmän kuin 25 % hallituksen vuosiksi 1972—82 laskemien ennusteiden alapuolelle, on hallituksen joko nostettava vakuutusmaksuja tai rajoitettava eläkemenoja. Näin on tehtävä, jos aktiivien lukumäärä edelleen vähenee tai eläkkeensaajien määrä kasvaa.

Eläkejärjestelmien taloudellista tilannetta päätettiin vuonna 1978 kohentaa myös nostamalla vakuutusmaksuja. Vakuutusmaksuprosentti nousee 0,5 %-yksiköllä 18,5 %:iin vuoden 1981 alusta. Työnantaja ja työntekijä maksavat vakuutusmaksun puoliksi. Lisäksi päätettiin, että vapaaehtoisessa eläkevakuutuksessa eläkkeitä tullaan tarkistamaan indeksillä vuoden 1979 jälkeen vain, jos vakuutusmaksut maksetaan kuukausittain. Osa-aikatyössä vakuutettu vapautetaan vakuutusmaksujen maksamisesta vain, jos työaika on normaalisti alle 15 tuntia viikossa ja ansiot alle DM 390 kuukaudessa tai työansio ei ylitä 20 % kokonaisituloista ja työaika on enintään 2 kuukautta tai 50 päivää vuodessa — riippuen siitä kumpi on korkeampi. Edelleen päätettiin, että eläkkeensaajat joutuvat vuodesta 1982 lähtien maksamaan sairausvakuutuksen vakuutusmaksuja.

Vuoden 1978 muutosten tarkoituksena oli ennen muuta kohentaa eläkejärjestelmien taloudellista tilannetta. Toinen tavoite oli eläkkeiden ja

palkkojen kohoamisessa syntyneen ”eriarvoisuuden” poistaminen.

EUROOPAN TALOUS- YHTEISÖN NAISILLE TASA-ARVOINEN ASEMA MIESTEN KANSSA SOSIAALI- POLITIIKASSA

EEC:n sosiaaliministerit sopivat marraskuussa, että naiset saavat kuuden vuoden siirtymäkauden kuluttua samanarvoisen kohtelun miesten kanssa sairaus-, eläke-, työtaturma- ja työttömyysvakuutuksessa. Poikkeusluvut eriarvoiseen kohteluun saivat Irlanti ja Englanti, jotka voivat edelleen säilyttää eri eläkeiät naisille ja miehille.

PUOLAN MAA- TALOUDEN ELÄKE- JÄRJESTELMÄSTÄ ONGELMIA

Puolan maatalouden harjoittajille (68 % viljelysmaasta on itsenäisten maanviljelijöiden käsissä) perustettiin vuoden 1978 alussa eläkejärjestelmä. The Economist -lehden (21. 10. 1978) mukaan maanviljelijät eivät ole tyytyväisiä järjestelmään, vaan ovat esittäneet vastalauseitaan jopa maidonluovutuslakkojen muodossa.

Lähes 25 % (eli 970 000) kaikista maanviljelijöistä on jo saavuttanut järjestelmän eläkeiän (65 vuotta miehillä ja 60 vuotta naisilla). Maan hallitus oli toivonut, että noin 2/3 heistä hakisi eläkettä vuoteen 1980 mennessä. Suureksi

pettymykseksi kuitenkin todettiin, että vuoden 1978 seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana vain 15 000 vakuutettua haki vanhuuseläkettä. Vielä pahempaa on se, että maanviljelijät ovat jättäneet maksamatta vakuutusmaksujaan. Esim. viime syyskuussa lähes 0,5 miljoonaa maanviljelijää kieltäytyi vakuutusmaksujen maksamisesta. (Valtio maksaa eläkejärjestelmän kustannuksista 2/3 ja vakuutetut 1/3.) The Economist arvelee, että hallitus muuttanee järjestelmää maanviljelijöitä enemmän miellyttäväksi.

Pohjoismainen työkyvyttömyystutkijoiden kokous Helsingissä 9.-10.11.1978

Useiden pohjoismaisten eläke- ja tutkimuslaitosten edustajat kokoontuivat marraskuun 9. ja 10. päivänä Helsinkiin työkyvyttömyyseläkkeitä koskevan tutkimusyhteistyön merkeissä. Kokouksen järjestäjinä olivat Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos yhdessä.

Tutkimusyhteistyö on jatkunut noin kolmen vuoden ajan. Sen tuloksena julkaistiin viime kesänä kirja "Förtids- och invalidpension i Norden". Helsingin kokouksessa esiteltiin ennakkotuloksia Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa tekeillä olevista tutkimuksista.

Kokouksen pääteemana keskusteltiin yhteistyön suuntaviivoista tulevaisuudessa. Dosentti Hans Berglind esitti alustuksessaan yhteispohjoismaisen tutkimuksen ulottamista työkyvyttömyyseläkkeiden lisäksi myös muihin sosiaalisiin tulonsiirtoihin, jotka kohdistuvat työikäiseen väestöön.

Berglind kiinnitti huomiota erityyppisten tulonsiirtojen suhteellisiin muutoksiin. Ansioihin suhteutettujen suorit-

teiden kuten työeläkkeiden osuus tulonsiirroista on Ruotsissa viimeisten kymmenen vuoden aikana kasvanut. Tasasuuruisten suoritteiden kuten peruseläkkeiden ja lapsiavustusten osuus on laskenut 60 prosentista 40 prosenttiin. Sosiaaliavustusten ja muiden tarveharkintaisten suoritteiden osuus on niinkään pienentynyt.

Tutkimusyhteistyön mahdollista laajentamista ja tämentämistä käsitellään edelleen konkreettisen ehdotuksen aikaansaamiseksi.

Vieraita Eläketurvakeskuksessa

VIERAITA NEUVOSTOLIITOSTA

Neuvostoliiton kolmihenkinen valtuuskunta tutustui joulukuussa Suomen työeläkejärjestelmään kymmenen päivän ajan. Eläketurvakeskuksen kutsusta saapunutta valtuuskuntaa johti Venäjän sosialistisen federatiivisen neuvostotasavallan sosiaaliministerin ensimmäinen sijainen V. A. Babkin. Muut jäsenet olivat Komin autonomisen tasavallan sosiaaliministeri M. P. Popova ja Kurskin alueen eläkkeiden laskentakeskuksen johtaja P. N. Korenev.

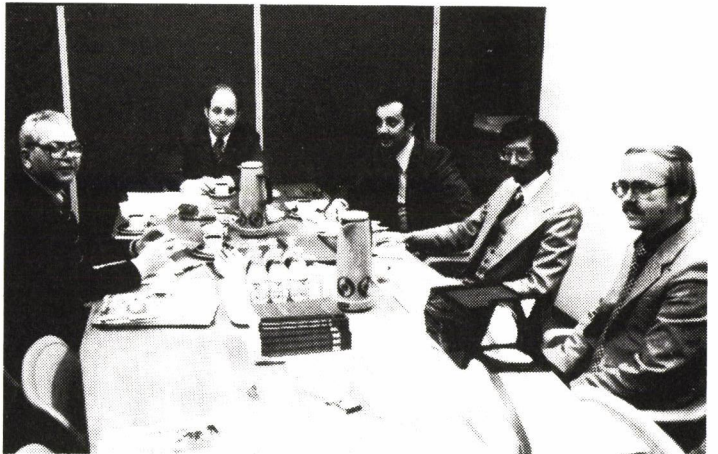
Tiiviin vierailuohjelman puitteissa valtuuskunta perehtyi monipuolisesti työeläkejärjestelmän sisältöön ja organisaatioon sekä osittain myös kuntoutuksen kysymyksiin.

VIERAITA KUWAITISTA

Kolme Kuwaitin sosiaalivakuutuslaitoksen edustajaa vieraili viime lokakuun lopulla Eläketurvakeskuksessa tutustumassa työeläkejärjestelmän toimintaan. Kuwaitin sosiaalivakuutuslaitos vastaa maan palkansaajien eläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmien hallinnosta. Ne ovat toistaiseksi ainoat lakisääteiset sosiaalivakuutuksen muodot Kuwaitissa. Lääkintäpalvelut ovat maan asukkaille täysin ilmaiset.

Kuvassa vasemmalla on sosiaalivakuutuslaitoksen akтуаari, tohtori Ahmad Moussa Kashef. Eläketurvakeskuksen

English Summary

varatoimitusjohtajasta Jouko Sirkesalosta oikealle istuvat Kuwaitin sosiaalivakuutuslaitoksen varapääjohtaja Majed Rashed Al-Mudhayaan ja johtaja Saled Abdul Lateef Al-Ateeqy sekä erityistutkija Jouko Janhunen Eläketurvakeskuksesta.

Eläketurvakeskuksessa vieraat olivat erityisen kiinnostuneita yrittäjäläkevakuutuksesta, koska Kuwaitissa suunnitellaan yrittäjien liittämistä sosiaalivakuutuksen.

VIERAITA SAKSAN LIITTOTASAVALLASTA

Tammikuussa vieraili Eläketurvakeskuksessa Westfalenin työeläkekassan vakuutettujen asiamies Alfred Wilking Dortmundista, Saksan Liittotasavallasta. Hänen mukanaan oli hänen puolisonsa, joka työskentelee samassa toimistossa. Wilkingin tehtäviin kuuluu asiakkaiden eläkeneuvonta ja eläkeasioissa avustaminen, muutoksenhakua myöten. Liittotasavallassa on kaikkiaan kahdeksantoista vastaavaa työeläkekassaa. — Wilkingit ovat moninkertaisia Suomen kävijöitä; tällä käynnillään he tutustuivat laajemmaltikin Suomen teollisuuteen.

The editorial discusses the law reform under which a mother who leaves an employment relationship covered by the Employees' Pension Act (TEL) to stay at home to look after her small child retains for three years her disability security inherent in the employment relationship. This means that if she becomes disabled during this time the future years of work up to the age of 65 which she would have done had she been able to are counted to the credit of her pension. The same article draws attention to the proposal that the dividing line between childhood and adulthood, which is different in different social welfare laws, should be standardised at 18, i.e. the year at which the distinction is made in employment pension legislation. The editorial states that each reform in itself concerns a detail, but correctly places the emphasis on the young who must also be taken into consideration in pension policy.

A series of interviews and articles (pp. 6—11) deal with a practical change in the information activity of the Central Pension Security Institute for the insured. The Central Pension Security Institute will begin to send regularly an extract of its register to persons who have recently changed their jobs or have ceased to work, and to newcomers to the coverage of the employees' pension acts. The Central Pension Security Institute's register extract which has been sent ever since 1964 to the insured at their request includes an estimate of the amount of the future pension. The managing director of the Central Pension Security Institute, Mr Matti Uimonen, mentions in his interview that a service of this kind on a national scale is probably still unique in the world.

Mr Markku Hänninen, the planning manager of the Central Pension Security Institute, discusses (pp.12—13) the future reform of the national pension system which has as its object the payment of a minimum pension of a certain size to each pensioner.

The minimum pension of a person receiving only the national pension would consist of a basic part and an employment pension; he/she would be paid the additional part of the national pension according to the amount of the employment pension received. The legal manager of the Central Pension Security Institute, Mr Lauri Koivusalo, discusses (pp. 14—15) the employment pension changes associated with the national pension reform. The focal one is that the employment pension to be granted as an old age pension is calculated in advance on the basis of the level earnings at the age of 63.

The other articles deal with, among other things, the country-wide "Make sure about your pension" campaign of the Central Pension Security Institute. The institute is now trying for the first time to make its pension information service known by means of advertising. The campaign was launched at the same time as a beginning was made with the widespread dispatch of register extracts so that the recipients of the letter would know what it is all about.

Basic Features of Finland's Pensions Schemes

1. DEVELOPMENT OF THE PENSIONS SCHEMES

A national pensions scheme covering the population as a whole, has been in force since 1939. Under it a pension is paid to all old persons and the disabled. Until 1956 these pensions were based on the contributions paid which, in turn, depended on the annual income of each beneficiary. The scheme was radically reformed in 1957, the contributory principle was abandoned, and a flat-rate system was introduced. Survivors' pensions to widows and children were introduced to the benefits in 1969, and unemployment pensions in 1971.

The change to flat-rate national pensions made it necessary to increase the pension protection of the wage-earning population. Another pensions scheme in which the pensions are proportional to the insured person's past earnings was created to complement the national pensions scheme. This new scheme which entered into force in July 1962, covers wage and salary earners with the exception of civil servants, local government officers and seamen, who have long had their own special systems.

Since the beginning of 1970 earnings-related pensions have been extended to farmers and other self-employed persons.

2. THE NATIONAL PENSIONS SCHEME

Under the National Pensions Act all old and disabled persons receive a pension regard-

less of any other pension that they might receive.

The old age and invalidity pension consist of two parts. The basic amount is the same for everybody, and the assistance amount is in the nature of an assistance grant. Entitlement to and size of the assistance amount depend, among other things, on the beneficiary's other income and place of domicile.

The pensions are automatically adjusted to movements of the cost of living index.

The general age of entitlement to the old age pension is 65 years. The invalidity pension is paid to persons aged 16—64 incapacitated for work. In connection with these two pensions, helplessness supplement are paid to those requiring continuous assistance and care.

According to the law, old age assistance is paid to single women aged 60—64; provision is made for a funeral grant.

An assistance supplement is paid (since 1966) to persons who have practically no income in addition to their national pension. A housing allowance can be paid (since 1970) to pensioners who are entitled to the assistance supplement. A child's supplement is paid to all pensioners with a child under 16.

The unemployment pension is paid to an unemployed person aged 58—64 who during the last 60 weeks has received a daily benefit for at least 200 days from an unemployment scheme and who cannot find

work suitable for him/her. The benefit equals the invalidity pension payable to the beneficiary.

Survivor's pension is paid during the first six months after the husband's death to all widows below the age of 65, provided that she is supporting a child or she was married to him before he reached the age of 60. After that period the pension is paid only to a widow supporting a child under sixteen and to a widow aged 40—59 years and married for at least three years. The size of the pension during the first six months is the same as the full old age pension, after that period it is subject to a means test.

A child is entitled to the pension until the age of 16 or 21 if continuing studies. A full-orphan receives 40 per cent and a half-orphan 20 per cent of the total amount of the basic amount and the full assistance amount.

A care allowance is paid (since 1970) to children under 16 who need a special care of some other person because of illness, disablement or injury.

The cost of the scheme are jointly defrayed by the insured persons, employers, the State and local authorities.

The scheme is administered by the Social Insurance Institution, which is subordinate to Parliament.

3. THE EMPLOYMENT PENSIONS SCHEME

3.1. Wage-earners

The wage-earners' employment pensions scheme is

based on two acts: the Employees' Pensions Act (TEL) and the Temporary Employees' Pensions Act (LEL). The latter is a special law for those employed in forestry, agriculture, construction and dock work, in which short-term contracts are common. TEL covers all other employees.

The compulsory pension protection under the acts consists of old age, full and partial invalidity, unemployment and survivor's pensions. The survivor's pensions were introduced to the benefits in 1967, unemployment pensions in 1971, and partial invalidity pensions in 1973.

Entitled to the old age pension is an employee of 65 years of age.

Entitled to the unemployment pension is an unemployed employee aged 58—64 who during the last 60 weeks has received a daily benefit for at least 200 days from an unemployment scheme and who cannot find work suitable for him/her.

Entitled to the full invalidity pension is an employee whose working capacity has gone down by at least three-fifths. If the decrease is less but at least two-fifths, the employee is entitled to the *partial pension*. When assessing employee's working capacity his training, earlier work, age, housing conditions, and other comparable factors are taken into account.

Entitled to the survivor's pension are the widow and the children of the employee.

The children are entitled to the survivor's pension after the death of both the female and the male employee.

The survivor's pension is payable to a widow, provided that she was married to the employee before he reached the age of 65. A further condition is that the widow has reached the age of 40 and that the marriage has lasted for three years. Also a widow under 40 years of age may receive the pension, if she has a dependent child who is entitled to the survivor's pension; the paying of the pension will continue even if the child's entitlement to the pension would cease. The pension will be payable to the widow until her death. The paying of survivor's pension ceases if the widow remarries, but she then receives a lump-sum equal to the amount of two years' pension.

A child is entitled to the pension until he reaches the age of 18 and even after this age, if he is disabled.

The size of the pension is governed under both acts by the wages paid and the period of service completed. Earned entitlement to a pension benefit continues when the job is changed or when the employee ceases to work.

The size of the old age pension is determined by taking 1.5 per cent of the wage or salary and multiplying by the number of years of service. The wage or salary is the average annual earnings of the two most average years of the last four years of work. For

seasonal workers the wage is the average of all pay received during the years employed.

Persons being retired since July, 1975, get a minimum pension of 36 per cent of the salary. That percentage will be 37 from 1982. Persons retired before July, 1975, get 28 (29 from 1982) per cent of the salary.

The maximum pension is 60 per cent of the salary. However, combined with the basic amount of the national pension and some other pensions, the pension may not exceed 60 per cent of the final pay. These limits are raised for persons in the lower wage brackets. Since July, 1975, high employment pension has decreased the size of means-tested parts of the national pension.

The size of the invalidity pension is determined on the same bases as the old age pension. However, also the time between the event entitling to the pension and the age entitling to old age pensions is counted as time of service. The size of the partial pension is one-half of the full pension, however, at least 21 per cent of the salary for persons retired before July, 1975, but 52—66 per cent if retired since July, 1975.

The size of the unemployment pension equals the invalidity pension payable to the beneficiary.

The old age, invalidity and unemployment pensions are increased by the *child's supplement*; at the most 20 per cent of the pension for

one and 40 per cent for two or more children under 18.

The size of the survivor's pension is calculated on the basis of the old age pension or invalidity pension the employee received or would have been entitled to at the time of his death. If there are at least three persons eligible for survivor's pension, they will receive a full pension, which is equal to the deceased employee's old age or invalidity pension. If there are two beneficiaries, the size of the pension is three-fourths of the full pension. If there is only one beneficiary, the size of the pension is one-half of the full pension.

Automatic linkage with the TEL-index (calculated by the average of changes occurred in general earnings and prices levels) is applied in employment pensions. It is applied in calculating the pay of earlier years and adjusting the annual pension payable.

Pension protection accumulates according to certain regulations *also during the periods when the employee is out of work through no fault of his own* and when he receives unemployment benefit from his unemployment fund.

Employers alone finance the compulsory minimum pension protection. The current contribution under the TEL and LEL is 11.7 per cent of the salary of insured employees.

The employer may provide for his employees *additional voluntary* benefits, creating even better pension benefits than the minimum level guaranteed by law.

Benefits that come into question here include a higher pension, lower pensionable age and funeral grant. Employees generally participate in the costs of such additional benefits.

The administrative organisation of the employment pensions scheme is decentralized. Employers may elect the type of arrangement they wish for realisation of the pension scheme. It may be done by taking out an insurance with an approved pension insurance company or by founding a pension fund or pension foundation in the employer's business. This choice does not apply as regards seasonal workers for whom the scheme comprises one special employment pension fund.

The work of the various pension institutions is coordinated by a central organ, the Central Pension Security Institute. It keeps the registers of the insured and their pension benefits. It will also keep a register of pensions covered by special pensions schemes. The general development of the scheme has also been entrusted to the Central Pension Security Institute.

The insured and the employers participate in the administration of the scheme through their representatives in the administrative organs of the Central Pension Security Institute. The highest authority under the scheme is The Ministry of Social Affairs and Health.

3.2. The self-employed

The self-employed persons'

employment pensions scheme (closely connected with TEL) is based on two acts: the Farmers' Pensions Act (MYEL) and the Self-Employed Persons' Pensions Act (YEL). MYEL covers farms with cultivated area of at least 2 hectares, professional fishermen, and reindeer-owners. YEL covers other self-employed persons.

The benefits and qualifying conditions are like TEL. Old age pension is paid independently of whether or not the self-employed continues with his entrepreneurial activity.

The size of the pension is calculated like in TEL.

The added pension basis of farmer and his wife is (in 1979) 1 697 Fmks per hectare of cultivated land up to 12 hectares, and 694 Fmks per hectare for the following 10 hectares and 386 Fmks per hectare for the next 10 hectares and 154 Fmks per hectare for the last 10 hectares — altogether for 42 hectares. Pension basis of farmer's wife is Fmks 6 790 (in 1979), at the most one-half of the above-mentioned basis. Pension basis of assisting family member is the wages paid to him, at the most farmer's pension basis. Pension basis in YEL is fixed according to the salary the self-employed should have to pay if he hired some other person with corresponding qualifications to run his business, at the most 154 315 Fmks a year (in 1979).

Persons born before 1927 get greater pensions as they otherwise would be entitled to. Their amount of pension

is 36 % (future increase like in TEL) of the income. In YEL the age-class increment is calculated for annual income up to a maximum of 61 726 Fmks a year (in 1979).

Schemes are *financed* by the insured and the State. In MYEL the contribution of the insured is 4.8 % of the income up to the amount of 24 690 Fmks a year (in 1979) and 12 % of the income exceeding this limit. In YEL the contribution of the insured is 12 % of the income. The percentage is smaller for the self-employed with low income. The State pays 50 % of the costs of MYEL and in both systems the costs the contributions of the insured do not cover.

The *administration* of MYEL belongs to the Farmers' Pension Institution. The other self-employed have to take out pension insurance either in some of the pension insurance companies or pension funds taking care of TEL or in some pension fund or insurance company established by the self-employed. The Central Pension Security Institute is the central organ of MYEL and YEL as it is that of TEL.

3.3. Farm closure schemes

Farm closure pensions are paid (since 1974) to 55-year-old farmers who cease farming and sell the whole farm or the arable land. — Farm closure compensations can be paid to younger closures.

The pension is 137 Fmks per hectare up to 5 hectares and 31 Fmks per hectare for

the following 10 hectares — altogether for 15 hectares. At the age of 65 the pension is decreased because of farmer's receipt of MYEL and national pensions.

Costs of the closure pensions are met by the State; claimants under 65 pay a lump sum premium.

Administration belongs to agricultural authorities and the Farmers' Pension Institutions.

Change-of-generation pensions are paid (since 1974) to 58—64-year-old male and 55—64-year-old female farmers who transfer their farm to a close relative.

The pension is composed of a basic amount and a supplement. Basic amount equals the farmer's pension under MYEL, and the supplement the basic and full assistance amounts of national pension. The pension is ceased at 65 when the farmer receives his MYEL and national pensions.

Pensions are financed by the contributions of farmers and the State to the farmers' MYEL-pensions scheme.

Administration belongs to —agricultural authorities and the Farmers' Pension Institution.

4. PUBLIC SECTOR AND OTHER PENSIONS SCHEMES

The regulations concerning the pension protection of persons in the employment of the State cover old age, invalidity, unemployment, and survivor's pensions and funeral grants. These benefits are financed by the State alone. The administrative organ is the State

Treasure Office.

The pension protection of local government officers is based on the pension act which entered into force in 1964 and was modelled on the employment pensions act. The financing is managed by the local government and associations of communes. The Local Government Pensions Authority was founded for the administration of the scheme.

The persons covered by the Seamen's Pensions Act receive old age, invalidity and survivor's pensions and funeral grants. The insured and the employers jointly pay the contributions approved by the Ministry of Social Affairs and Health. The State also participates in the financing of the scheme. The scheme is administered by the Seamen's Pension Fund.

Persons employed by the Evangelical-Lutheran and Orthodox Churches have separate pension schemes of their own.

5. SOME POPULATION DATA ON FINLAND

Finland's total population is 4.7 million (1976) of which 2.2 million are gainfully employed.

The distribution of the gainfully employed population by occupation is: agriculture and forestry 14 per cent, industry and construction 35 per cent, commerce 15 per cent, transport and communications 8 per cent and service industries 28 per cent (1976).

Five per cent of the total population are disabled and 11 per cent over 65 years of age.

Tietoja työeläkkeensaajista 31. 12. 1978

Taulukoiden luvut ovat vähimmäisturvan mukaisia.

VANHUUSELÄKKEET

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen peruseläke mk/kk		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
TEL-eläkelaitokset	49 128	66 358	115 486	1 114	489	754
YEL-eläkelaitokset	9 715	6 667	16 382	1 101	776	969
MYEL-eläkelaitos	34 264	39 476	73 740	295	151	218
LEL-eläkelaitos	29 252	6 944	36 196	434	215	392
Kaikki työeläkelaitokset	122 359	119 445	241 804	721	377	551

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	15 359	16 056	31 415	791	377	580
--------------------------	--------	--------	--------	-----	-----	-----

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEET (sisältää osaeläkkeet)

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen peruseläke mk/kk		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
TEL-eläkelaitokset	37 583	40 901	78 484	1 220	558	875
YEL-eläkelaitokset	7 269	3 405	10 674	934	596	826
MYEL-eläkelaitos	23 565	26 719	50 284	356	148	246
LEL-eläkelaitos	31 629	5 262	36 891	584	264	538
Kaikki työeläkelaitokset	100 046	76 287	176 333	794	396	622

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	13 260	8 950	22 210	1 091	528	864
--------------------------	--------	-------	--------	-------	-----	-----

OSAEELÄKKEET

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen peruseläke mk/kk		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
TEL-eläkelaitokset	1 115	1 263	2 378	946	453	684
YEL-eläkelaitokset	1 305	524	1 829	740	519	677
MYEL-eläkelaitos	5 487	5 756	11 243	305	140	220
LEL-eläkelaitos	1 134	133	1 267	553	301	527
Kaikki työeläkelaitokset	9 041	7 676	16 717	478	220	359

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	1 721	1 602	3 323	592	245	425
--------------------------	-------	-------	-------	-----	-----	-----

TYÖTTÖMYYSELÄKKEET

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen peruseläke mk/kk		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
TEL-eläkelaitokset	555	1 568	2 123	952	562	664
YEL-eläkelaitokset	45	46	91	847	578	711
MYEL-eläkelaitos	362	145	507	517	212	430
LEL-eläkelaitos	1 214	578	1 792	594	283	494
Kaikki työeläkelaitokset	2 176	2 337	4 513	678	471	571

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	1 501	1 486	2 987	738	509	624
--------------------------	-------	-------	-------	-----	-----	-----

PERHE-ELÄKKEET

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeiden lukumäärä	Keskimääräinen peruseläke mk/kk	Eläkkeensaajia		
			Lesket	Lapset	Yhteensä
TEL-eläkelaitokset	39 199	629	36 595	14 982	51 577
YEL-eläkelaitokset	5 323	551	5 115	2 274	7 389
MYEL-eläkelaitos	13 716	173	12 925	5 840	18 765
LEL-eläkelaitos	21 057	288	19 949	8 199	28 148
Kaikki työeläkelaitokset	79 295	455	74 584	31 295	105 879

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	10 564	484			
--------------------------	--------	-----	--	--	--

VANHUUS-, TYÖKYVYTTÖMYYS-, TYÖTTÖMYYS- JA PERHE-ELÄKKEET

Voimassa olevat 31. 12. 1978

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeiden lukumäärä	Keskimääräinen peruseläke mk/kk
TEL-eläkelaitokset	235 292	773
YEL-eläkelaitokset	32 470	853
MYEL-eläkelaitos	138 247	224
LEL-eläkelaitos	95 936	427
Kaikki työeläkelaitokset	501 945	561

Myönnetyt eläkkeet 1. 1.—31. 12. 1978

Kaikki työeläkelaitokset	67 176	661
--------------------------	--------	-----

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeensaajista 9 744 sai lisäksi rekisteröityä lisäeläkettä keskimäärin 939 mk/kk. Nämä olivat etupäässä TEL- ja YEL-eläkkeitä. Perhe-eläkkeistä 2 272 oli lisäetuksen mukaisia, keskimäärin 742 mk/kk.

MAKSETUT ELÄKKEET 1. 1.—31. 12. 1978 MILJ. MK

Vähimmäisturva	
TEL-eläkelaitokset	2 171,37
YEL-eläkelaitokset	342,88
MYEL-eläkelaitos	371,19
LEL-eläkelaitos	502,91
Kaikki työeläkelaitokset	3 388,35
Rekisteröity lisäturva	132,62
Yhteensä	3 520,97

Työeläkkeen sisällysluettelo vuodelta 1978

PÄÄKIRJOITUKSET

Elvyttäminen työeläkemaksuja alentamalla epätervettä	N:o 3 s. 3
Mistä maksetaan kun maksetaan eläkkeestä?	N:o 4 s. 3
Mistä rahat kansaneläkeuudistukseen?	N:o 2 s. 3
Pilviä eläketaivaalla	N:o 1 s. 3

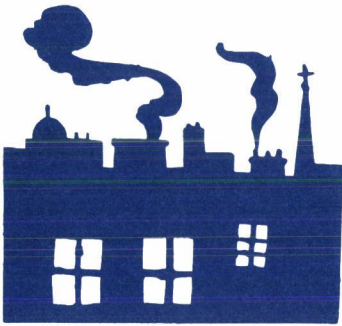
ARTIKKELIT

<i>Aalto K & Forss S:</i> Onnistuva vanheneminen	N:o 4 s. 52
<i>Aaltonen R & Bergius J & Lindfors K & Luoto M:</i> Toimeentuloturva työttömyyden aikana	N:o 1 s. 4
<i>Ahonen A:</i> Valtakunnan työvoimaongelmat esillä eläkeikäkomiteassa N:o 2 s. 23	
<i>Ajo P:</i> Mitä ovat SOLITA-eläkkeet liikennevakuutuksessa	N:o 4 s. 38
<i>Alaluusua A:</i> Eläketurvakeskus eläkekassojen ja säätiöiden valvojana N:o 1 s. 29	
<i>Ekhholm K:</i> Eläkkeet ja verotus N:o 3 s. 32	
<i>Eskola K:</i> Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kymmenes toimivuosi käynnistynyt	N:o 4 s. 21
<i>Forss S:</i> Gerontologinen tutkimus nousussa kiinnostuksen kohteeksi ..	N:o 4 s. 54
<i>Forss S:</i> Vanhusten mielenterveydestä	N:o 3 s. 44
<i>Heiskanen R:</i> Mikä on eläkekassa?	N:o 4 s. 30
<i>Henriksson M:</i> LEL:n soveltamisalat	N:o 4 s. 16
<i>Henriksson M:</i> Työeläkekassa hoitaa LEL-valvonnan	N:o 3 s. 11
<i>Hännikäinen M:</i> Rekisteriöiden vaiheet tiedustelukortista kotiovelle N:o 4 s. 14	
<i>Hännikäinen M:</i> Työeläkelakien kertasuoritusäännökset muuttuivat toukuun alussa	N:o 2 s. 5
<i>Hännikäinen M:</i> Työeläkelakien työttömyytlisää koskevat säännökset muuttuivat toukokuun alussa	N:o 2 s. 40
<i>Hännikäinen M:</i> Työnantajien eläkejärjestelytietojen rekisteröinti Eläketurvakeskuksessa	N:o 3 s. 20
<i>Hänninen K & Lehtinen M & Riihimäki H:</i> Työeläkekassan vuonna 1976	

miehille myöntämien täysien työkyvyttömyyseläkkeiden tarkastelu ..	N:o 4 s. 42
<i>Hänninen M:</i> Eläkeoimikunta 1976 jätti kolmannen mietintönsä ..	N:o 3 s. 4
<i>Janhunen J:</i> Eläkevakuutus toiseksi yleisin sosiaaliturvan laji maailmassa	N:o 3 s. 48
<i>Janhunen J:</i> Eläkkeistä ulkomailla	N:o 1 s. 15
<i>Janhunen J:</i> Eläkkeistä ulkomailla	N:o 2 s. 52
<i>Janhunen J:</i> Kokemuksia Ruotsin osaeläkkeestä	N:o 1 s. 24
<i>Janhunen J:</i> Miten eläketurva Tanskassa rakentuu	N:o 2 s. 50
<i>Janhunen J:</i> Muutoksia eläketurvassa ulkomailla	N:o 3 s. 49
<i>Janhunen J:</i> Muutoksia eläketurvassa ulkomailla	N:o 4 s. 69
<i>Janhunen J:</i> Ruotsin sosiaalivakuutuslaitos: Osaeläke koskemaan myös itsenäisiä yrittäjiä	N:o 2 s. 48
<i>Janhunen J:</i> Suomalainen voi saada eläkkeen Norjasta	N:o 1 s. 22
<i>Jääskeläinen J:</i> Valtion eläkelain turvaa toista vuosikymmentä	N:o 2 s. 18
<i>Karjalainen P:</i> Tutkimus vanhusten oloista syksyllä 1976	N:o 4 s. 39
<i>Karsikas T:</i> Kehittyvässä osaeläkkeessä vielä ongelmia	N:o 2 s. 26
<i>Koivistoinen P:</i> Muutoksenhakuelimet sosiaaliturva-asioissa	N:o 2 s. 38
<i>Koivusalo L:</i> Lama näkyy työeläkkeiden suunnittelussa	N:o 1 s. 11
<i>Koivusalo L:</i> Milloin työkyvyttömyyden voidaan katsoa alkavan uudelleen saman sairauden johdosta	N:o 3 s. 30
<i>Koivusalo L:</i> Onko työkyvyttömyyseläkkeen saaminen vaikeampaa kuin ennen?	N:o 2 s. 6
<i>Koivusalo L:</i> Osallistuminen kansainväliseen luottovakuutustapaamiseen	N:o 3 s. 40
<i>Koivusalo L:</i> Työeläkevakuutettua koskevat tiedot pysyvät suojassa ..	N:o 2 s. 36
<i>Kostamo P:</i> Osittain rahastoiva työeläkejärjestelmä	N:o 4 s. 5
<i>Kujala U:</i> Sosiaaliturva — tuttua ja tuntematonta	N:o 3 s. 26

<i>Kärkkäinen A:</i> Vanhuuseläkkeelle siirtävien neuvonta N:o 1 s. 13	<i>Suominen A:</i> Työttömyyden vaikutuksesta eläketurvaan ja työttömyyssiisäännökset N:o 1 s. 16
<i>Laatunen R:</i> Kauanko vanhuuseläkkeellä? N:o 2 s. 4	<i>Suominen A:</i> Valtioneuvoston jäsenen eläketurva N:o 1 s. 40
<i>Larmola Y:</i> Mitä ”työllä” tullaan vastedes tarkoittamaan? N:o 4 s. 49	<i>Suominen A:</i> Yksi eläkehakemus riittää — miksi? N:o 4 s. 10
<i>Lepola E:</i> Mikä on eläkesäätiö? N:o 4 s. 28	<i>Taipalharju E:</i> Eläketurvakeskuksen atk-systeemeistä N:o 2 s. 32
<i>Loukola M:</i> Eläketurvakeskuksen suorittama työnantajatarkastus N:o 3 s. 8	<i>Tapio H:</i> Eräiden valtionapua saavien yhteisöjen ja laitosten henkilökunnan eläketurvasta N:o 4 s. 34
<i>Lundqvist B:</i> Arvio työeläkkeiden lukumäärän, eläkemenon ja maksutulon kehityksestä vuonna 1978 N:o 3 s. 38	<i>Toivonen P:</i> Työeläkejärjestelmä aloittanut tulevien eläkkeensaajiensa neuvonnan N:o 4 s. 18
<i>Metso A:</i> Työeläkekassojen yhdistäminen onnistunut N:o 3 s. 35	<i>Tuominen E:</i> Ylioppilaskokelaiden eläketietämystä tutkittu N:o 2 s. 12
<i>Pellinen M:</i> Yrittäjän työtulon uudet määrittelyperusteet N:o 2 s. 9	<i>Turtiainen Y:</i> Mistä rahat yrittäjäläkkeisiin? N:o 1 s. 18
<i>Peltonen R:</i> Eläkesäätiöyhdistys esittäytyy N:o 4 s. 29	<i>Uimonen M:</i> Pilviä eläketaivaalla N:o 1 s. 3
<i>Prokkola E:</i> Luottovakuutuksen maksuperuste muuttuu N:o 4 s. 41	<i>Vanamo J:</i> Pohjoismaiden yhteinen raportti työkyvyttömyyseläkkeistä N:o 2 s. 45
<i>Riihimäki H & Nygren M & Lehtinen M:</i> Rakennusmiesten terveydentilan kehitystä tutkittu N:o 3 s. 41	<i>Vanamo J:</i> Työkyvyttömyyseläkeläisen asema Ruotsissa N:o 1 s. 20
<i>Riihinen O:</i> ICSW:n keskusteluteemat sosiaalipolitiikan kehityksen heijastajina N:o 2 s. 42	<i>Vanhatalo M:</i> Kentän kuulumisia N:o 3 s. 46
<i>Roste J:</i> Sotilasvammalain mukaisesta korvausjärjestelmästä N:o 2 s. 22	<i>Virtanen P:</i> Lakisääteinen tapaturmavakuutus N:o 4 s. 37
<i>Sankari A:</i> Rajoitussäännöksestä ja sen soveltamisesta N:o 2 s. 28	<i>Vuorenmaa O:</i> Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo MYEL-vakuutuksia N:o 3 s. 17
<i>Sankari A:</i> Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan suosituksia N:o 1 s. 30	
<i>Sankari A:</i> Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan suosituksia N:o 4 s. 60	
<i>Siitonen T:</i> Maatalouden eläkepohjaisista luopumisjärjestelmistä ja niiden toimeenpanosta N:o 4 s. 24	
<i>Simoinen O:</i> Avustuskassojen Yhdistys avustuskassojen lakisääteisenä yhteiselimenä N:o 4 s. 32	
<i>Sirkesalo J:</i> Englannin ja Sveitsin eläketurvasta N:o 4 s. 56	
<i>Sirkesalo J:</i> Kuka kirjoitti sosiaaliturvasta 1972—76 N:o 3 s. 51	
<i>Sirviö M:</i> Eläketurvakeskus valvoo, etteivät yrittäjät laiminlyö YEL-vakuutuksen ottamista N:o 3 s. 13	
<i>Suominen A:</i> Eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta N:o 1 s. 26	
	ELÄKETURVAKESKUS TIEDOTTAA
	Aikana 1. 1.—30. 6. 1978 maksetut eläkkeet N:o 4 s. 74
	Eläkeiän vapaaehtoisen alentamisen ehtoja on helpotettu N:o 1 s. 39
	Hakematta jääneiden perhe-eläkkeiden selvittely (Pohjola) N:o 3 s. 28
	Kaksinkertaisen työeläkevakuuttamisen ehkäiseminen Pohjoismaissa (Karsikas) N:o 1 s. 38
	Kansaneläkeuudistukseen liittyvät työeläkelakien muutokset (Turtiainen) N:o 3 s. 19
	Kunnallisten luottamushenkilöiden eläketurva N:o 1 s. 37

Kysymyksiä ja vastauksia	N:o 3 s. 58	Vakuutusosoikeuden päätöksiä (Koivis-	toinen: Kalastaja työsuhteessa, Aiheet-	tomasti maksetun eläkkeen takaisin	periminen)	N:o 4 s. 64																									
Kysymyksiä ja vastauksia	N:o 4 s. 58	Vuosi ilman työeläkekorttia . .	N:o 2 s. 57	Yksilöllinen eläkkeellesiirtyminen tut-	kittavana. Valtioneuvoston uudenvuo-	den päätös	N:o 1 s. 39																								
Laskuperustekorko muuttui . .	N:o 3 s. 28	Yrittäjien työtulon uudet ohjeet esitel-	tiin julkiselle sanalle	N:o 3 s. 22	Yrittäjien työtulo-ohjeista keskustelu-	tilaisuus	N:o 3 s. 23																								
Miten sosiaaliturvan kustannukset on	katettu ja miten toimikunta suunnitte-	lee ne katettavan	N:o 3 s. 6	Aura muuttaa Tapiolaan	N:o 3 s. 39	Eläkekassojen ja -säätiöiden toimihen-	kilöille tarkoitettuja koulutustilaisuuksia	syyskaudella -78	N:o 3 s. 47																						
Rekisteriotteiden automaattinen läh-	täminen työntekijöille jatkuu . .	N:o 1 s. 14	Eläketurvakeskus messuille tänäkin	vuonna	N:o 1 s. 14	Eläke-Varman johto vaihtuu . .	N:o 3 s. 53	English summary	N:o 1 s. 37																						
Tiedoksi (TEL-indeksin pisteluku vuo-	delle 1979 ym.)	N:o 4 s. 13	English summary	N:o 2 s. 60	English summary	N:o 3 s. 60	English summary	N:o 4 s. 68	Henkilövaihdoksia Eläketurvakeskuk-	sen hallituksessa	N:o 2 s. 61																				
Tietoja työeläkkeensaajista 31. 12. 1977	(tilastotietoja)	N:o 1 s. 45	Huomaa Eläketurvakeskuksen oikea	osoite ja puhelinnumero	N:o 2 s. 4	Hyvinkäällä työeläkekurssi sosiaali-	työntekijöille	N:o 4 s. 66	Kansainvälisen sosiaaliturvajärjestön	pääsihteeri laman vaikutuksesta N:o 1 s. 36	Lakikirjan "kansanpainos" ilmestynyt	N:o 1 s. 43																			
Tietoja työeläkkeensaajista 31. 3. 1978	(tilastotietoja)	N:o 2 s. 62	Matti Karjalainen kuollut	N:o 4 s. 36	Nimityksiä Eläketurvakeskuksessa	N:o 1 s. 38	Nimitys Eläketurvakeskuksessa	N:o 2 s. 41	OECD haluaa edistää vanhusten so-	siaalista osallistumista	N:o 2 s. 55	Portugalín ammattiyhdistysjohtajia Elä-	keturvakeskuksessa	N:o 2 s. 54	Sveitsiläisiä neuvottelemassa Eläketur-	vakeskuksessa	N:o 2 s. 56	Tilastotietoja työeläkkeen saajista vuo-	delta 1977 ilmestynyt	N:o 2 s. 61	Toimeentuloturva koskevaa uutta kir-	jallisuutta	N:o 3 s. 57	Toimeentuloturva koskevaa uutta kir-	jallisuutta	N:o 4 s. 70	Uusi opaskirja	N:o 3 s. 52	Uusia kirjoja (Toivola: Sosiaaliturvan	pääpiirteet)	N:o 1 s. 42
Tietoja työeläkkeensaajista 30. 6. 1978	(tilastotietoja)	N:o 3 s. 61	Uudet työeläke-esitteet	N:o 2 s. 31	Uudet työtuloperusteet ohjeeksi YEL-	vakuutusten tekijöille	N:o 2 s. 61	Uusia yleiskirjeitä (Vuodelta 1977 N:o	19—30 ja vuodelta 1978 N:o 1—4	N:o 1 s. 19	Uusia yleiskirjeitä (Vuodelta 1978 N:o	5—16)	N:o 2 s. 58	Uusia yleiskirjeitä (Vuodelta 1978 N:o	17—21)	N:o 3 s. 56	Uusia yleiskirjeitä (Vuodelta 1978 N:o	22—25)	N:o 4 s. 71	Uusittu perusesite LEL:stä	N:o 3 s. 29	Uutta työeläkelainsäädäntöä . .	N:o 1 s. 42	Uutta työeläkelainsäädäntöä . .	N:o 2 s. 57	Uutta työeläkelainsäädäntöä . .	N:o 3 s. 29				
Tietoja työeläkkeensaajista 30. 9. 1978	(tilastotietoja)	N:o 4 s. 72	Vakuutusosoikeuden päätöksiä (Koivis-	toinen: Kenellä valitusosoikeus eläke-	asioissa, Leskellä perhe-eläkeoikeus	kunnes avioeropäätös lainvoimainen)	N:o 1 s. 33	Vakuutusosoikeuden päätöksiä (Koivis-	toinen: Työtulon vahvistaminen takau-	tuvasti, Aviopuolison eläketurvasta)	N:o 2 s. 58	Vakuutusosoikeuden päätöksiä (Koivis-	toinen: Milloin johtavassa asemassa	olevaa toimihenkilöä pidetään työsuh-	teessa olevana? Voidaanko työttömyys-	eläke lakkauttaa?)	N:o 3 s. 54														

- 3 Eläkepolitiikkaa lasten ja nuorten hyväksi
- 4 Lukijatutkimuksen kysely tämän numeron mukana
- 5 Kuka on työkyvyttömyyseläkeläinen?
- 6 Eläketurvakeskus lähettää rekisteriotteita myös automaattisesti — kenelle ja miksi?
- 9 Otteet työsuhdetta vaihtaneille
- 10 Mitä työntekijän rekisteriotte sisältää
- 12 1980—82 voimaantuleva kansaneläkepaketti
- 14 Vuoden 1980 alussa voimaantulevat työeläkelakien muutokset
- 16 Sosiaaliturvan tutkimus ja kansainvälinen yhteistyö
- 18 Eläkeneuvoajat kursseilla
- 20 Luottovakuutuksen kehitys vuonna 1978
- 21 Eläketurvakeskuksen kampanja työeläkkeen tiedustelemisesta
- 21 Eläketurvakeskus messuilla
- 22 Vuoden 1979 työeläke-esitteet ovat ilmestyneet
- 23 Kirjallisuutta
- 26 Vakuutusosoikeuden päätöksiä
- 29 Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan suosituksia
- 31 Kysymyksiä ja vastauksia
- 33 Uutta työeläkelainsäädäntöä
- 34 Uusia yleiskirjeitä
- 35 Vuoden 1979 palkkaindeksilukua vastaavat markkamäärät
- 36 Muutoksia eläkkeissä ulkomailla
- 39 Pohjoismainen työkyvyttömyystutkijoiden kokous Helsingissä 9.—10. 11. 1978
- 40 Vieraita Eläketurvakeskuksessa
- 41 English Summary
- 42 Basic Features of Finland's Pensions Schemes
- 46 Tilastotietoja työeläkkeen saajista 31. 12. 1978
- 48 Työeläkkeen sisällysluettelo vuodelta 1978